

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inseratni davek posebej.

Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Zbor širjega sosveta UJU — poverjeništvo Ljubljana.

Ljubljana, 28. dec. 1922.

Že v sredo 27. dec. p. l. je prispela večina članov ožjega sosveta in nekaj predsednikov okrajnih učiteljskih društev v Ljubljano. V četrtek, 28. dec. p. l. so bili pa po osmi uri zjutraj zbrani polnoštevilo tudi ostali predsedniki okr. uč. društev v magistratni dvorani, tako da so bila zastopana vsa okrajna učiteljska društva iz cele Slovenije.

Potek zborovanja je bil nadvse stvaren. Posebej moramo poudariti popolno solidarnost in neprisiljeno kolegialnost, ki je vladala med vsemi člani. Konstatiramo, da je bila iz vsega zborovanja jasno razvidna enotnost in neovrgljiva volja strnjnosti slovenskega učiteljstva in kulturna nedeljivost zedinjene Slovenije, katere nosilec je bilo, in hoče biti vedno slovensko učiteljstvo. Opaziti je bilo, da nas nastali položaji še tesneje družijo in nam jači energijo naših rok z vedno bolj intinimi vezmi in da stojimo za našim stanovskim praporom strnjeni — kot en mož!

Dejansko nam bo dana prilika, pokazati to strnjnost in enotnost v najkrajšem času še v konkretni obliki!

Naš položaj.

Zborovanje je otvoril poverjenik tov. ravnatelj Luka Jelenc s sledečim poročilom:

Dragi tovariši, cenjene tovarišice! V imenu svojem in v imenu članov ožjega sosveta UJU poverjeništvo Ljubljana pozdravljam Vas vse najiskrenejše.

Na povabilo ožjega sosveta ste se zbrali danes zopet na posvetovanje, da ukrepamo in sklepamo o važnih stanovskih zadevah in vprašanjih.

Menj je dana naloga, da Vam podam poročilo o prvih treh točkah današnjega dnevnega reda. Dovolite mi pa, da združim prve tri točke današnjega dnevnega reda, da subsumiram drugo in tretjo točko pod prvo.

Od pokrajinske skupščine na Bledu so se zgodili v naši državi važni dogodki.

Pripravljanje na dogodke, ki imajo priti in zvršetak teh dogodkov, je oviralo vsako pozitivno delo v državni skupščini, kjer leži težišče naših zahtev.

Kmalu po naši blejski skupščini se je začela parlamentarna kriza, in vsa pozornost, skrb in delavnost parlamentarnih klubov je bila obrnjena in posvečena poteku in koncu te krize.

Vsaka stranka je skušala iz krize pridobiti največje koristi in iziti zmogovalka iz nje. Zastalo je vse parlamentarno delo v blaginjo države in korist posameznih stanov, omenim v prvi vrsti državne uslužbenke, invalide in kmete. Zato moram z globokim obžalovanjem in velikim ogorčenjem pripomniti takoj v začetku, da se bo moje poročilo glasilo povsem v negativni smeri. Od blejske pokrajinske skupščine nismo dosegli ničesar, kar bi bilo v napredek in razvoj šolstva, ničesar kar bi bilo v izboljšanje našega gnotnega položaja. Pa ne zaradi indolence in nedelavnosti poverjeništva. Poverjeništvo je tudi v tej neplodni dobi v vsakem oziru storilo svojo dolžnost.

Uradniška pragmatika.

Zakonodavni odbor državne skupščine je bil skoraj docela dovršil in izgotovil zakonski načrt uradniške pragmatike, in 29. oktobra bi bil moral imeti zadnjo sejo, da stori dokončane sklepe preden ga predloži prve dni meseca novembra skupščini v odobrenje ali odklonitev. Nekaj dni pred 29. oktobrom smo dobili od Osrednje zveze državnih nameščencev celotni načrt pragmatike. Hitro smo sestavili tu pri poverjeništvo komite izmed ljubljanskega učiteljstva — širši forum zaradi kratkega časa ni bil več mogoč. Opazili smo, da so v načrtu za učiteljstvo neugodna določila in uvrstitve v kategorije in grupe pomanjkljiva in škodljiva za nas. Učiteljstvo je bilo sicer uvrščeno v kategorijo B, ki je imela pet grup, a noben učitelj ni bil prišel v prvo grupo. Izpuščenih je bilo iz grup več vrst učiteljstva, izpuščenih so bili okrajni šolski nadzorniki, učiteljice ž. r. d., otroške vrtna-

rice itd. Obrnili smo se bili s posebno vloga na »Glavni odbor UJU« v Beogradu, na zakonodavni odbor in druge merodajne činitele ter jih opozorili na omenjene in še druge nedostatke v načrtu, da jih popravijo in izboljšajo še v zadnjem trenutku.

Črtanje nekaterih postavk v prosvetnem budžetu.

Vihar ogorčenja je povzročila utesnjenost prosvetnega proračuna v Sloveniji: šolskim voditeljem so se črtale iz budžeta odpravilne doklade, nagrade okrajnih šolskih nadzornikov, del plače četrtega višjega šolskega nadzornika, potni stroški učiteljem na ekskurendnih šolah, prikrajšali prejemki učiteljicam ž. r. d. in otroškim vrtnaricam in preklicali študijski donusti. Povdarjam na že sedaj, da se krajanje prosvetnega budžeta ni zgodilo samo v Ljubljani, temveč so se črtali slični postavki tudi za Hrvatsko. Kdo je zakril črtanje teh postavk, nismo mogli dognati, lahko pa trdimo, da višji šolski svet v Ljubljani ne, ker je s tem sam prišel v največjo, najtežjo zagato. Kakšna pojasnila in navodila smo dobili v tem pogledu v Beogradu, bom govoril pozneje.

Naš zastopnik v ministrstvu prosvete.

Od ujedinenja sem je zahteva učiteljstva v Sloveniji, da naj dobi svojega referenta v ministrstvu prosvete. Storili smo že vsakojake korake za udeležitev te zahteve, a ves trud je bil dosedaj zaman. Svojegega zastopnika še sedaj nimamo v prosvetnem ministrstvu.

Demisija predsednika UJU.

Kmalu po Sarajevski državni skupščini je odstopil predsednik UJU, Jovo Jović. Vzrok njegovega odstopa nam ni bil znan. Volite novega predsednika se je izvršila potom okrožnice. Izvoljen je bil Milutin Stanković.

Samostojni predlogi na Sarajevski državni skupščini.

Na Sarajevski državni skupščini je bilo sprejetih več predlogov, ki jih je sta-

viljo naše poverjeništvo. Osrednje glasilo »Narodna prosveta« teh predlogov ni objavilo, njih usoda nam ni bila znana. Treba pa je bilo, da dobimo jasnost tudi v tem pogledu.

Naša zastopnika v Beogradu.

Vse te zadeve — uradniška pragmatika, črtanje postavk v budžetu prosvete, zadeva našega zastopnika v naučnem ministrstvu, razmere v Glavnem odboru UJU v Beogradu in še nekatere stvari, v katerih je bilo treba osebnega posredovanja, 29. dan oktobra 1922 je bil sklican uradniški kongres ravno pred zaključno sejo zakonodavnega odbora o uradniški pragmatiki: Vse te zadeve so se zdele ožjemu sosvetu toli važne, da je uvidel potrebo osebne intervencije naših funkcionarjev. Zato je sklenil poslati poverjenika in strokovnega tajnika v Beograd, da se udeležita uradniškega kongresa, stopita v dogovor z Glavnim odborom UJU ter da osebno posreduje v označenih zadevah pri dotičnih ministrstvih.

Uradniški kongres.

Uradniški kongres je bil ponesrečen. Bil je slabo pripravljen, sklican v škan-dalozne prostore. Obisk pod imenom kongres je bil malenkosten. Beograjsko uradništvo se je odlikovalo s svojo odsotnostjo. Čas za kongres je bil neprimerno slabo izbran: parlamentarnih sej ni bilo, zato so bili poslanci odsotni iz Beograda. Nekateri ministri in mnogo poslancev je prisostvovalo slavnosti v Pragi, nekateri slavnosti v Kumanovem. Finančnega ministra je morala deputacija več kot teden dni čakati, da se je vrnil in jo sprejel. Ali je bil ta čas namenoma izbran za kongres, ne vem. Vsi semintja jako razburljivi in strastni govori so izzveneli v to, da uradništvo ne zahteva samo pragmatike, temveč izboljšanje gnotnega položaja. V tem smislu so bile sestavljene tudi znane resolucije, ki jih je izročila in zastopala izvoljena deputacija pri ministrskem predsedniku, pri ministrstvu financije in pri dr-

LISTEK.

Anton Gnsu k 60letnici.

Ako greš po mračni zadimljeni hrastniški dolini in kreneš odtod po trdni, kameniti cesti na desno, dosepeš v pičli pol uri na Dol. Prijazna, tipična slovenska vas leži v tih dolini skromna kakor jubilat, ki praznuje 9. t. m. šestdesetletnico svojega rojstva — tovariš Anton Gnsu. Kdo ne pozna moža, ki skriva v krepki, mladeniški postavi marsikako leto svojega dela in napore polnega življenja?

Delo za domovino — to je bil vedno tvoj vzor. To je tvoja maksima, ki si jo zapisal na svoj prapor. Delaven kakor mravlja vršiš še danes s sokolskim ponosom neupogiben vse mnogobrojne posle. Tvoja delavnost je spoznala tudi širša javnost, zato ti je poverila nešteto časti in zaupanja polnih mest. Kolikor časti — toliko bremen!

Vzoren učitelj službuje tovariš Gnsu 38 let, na sedanjem mestu na Dolu že 26 let. Šolska oblast je spoznala njegove odlične pedagoške sposobnosti in ga je v priznanje njegovih izrednih zaslug na šolskem polju že pred leti ime-

novala šolskim ravnateljem. Delaven in agilen v šoli, tak tudi izven šole! Srečavaš ga na vseh zborovanjih, kar jih prireja naša organizacija, kjer prihaja vedno s pametnimi nasveti in predlogi, ki jih utemeljuje z dobro premišljenimi logičnimi, stvarnimi razlogi. Nikoli se ne da zapeljati od afekta, njegov nastop je resen, impozant, izraz bistva njegove narave. Učiteljstvo je spoznalo velike njegove organizatorične sposobnosti, zato mu je izročilo vodstvo domačega okrajnega učiteljskega društva za laški okraj, kjer zavzema predsedniško mesto že dolgo vrsto let. V vodilnih vrstah učiteljske organizacije ga vidimo že desetletja. Bil je član upravnega odbora bivše »Zaveze jugoslov. učiteljstva«, zastopnik učiteljstva še pred svetovno vojno.

Čim je prišel prevrat, vidimo našega Gnasa, kako snuje v zvezi z drugimi vodilnimi možmi našega stanu enotno državno učiteljsko organizacijo — UJU. Nobena pot mu ni predaleč. Ne straši se truda in napore. Vztrajno in dosledno prinaša velike žrtve stanu in domovini na oltar. Od ustanovitve centralne organizacije je član glavnega odbora v Beogradu, pri pokrajinski organizaciji pa je poverjenikov namestnik in se kot tak redno udeležuje vsake seje, kjer bi le težko pogrešali njegovih stvarnih debat in konkretnih predlogov.

Voljeni zastopnik učiteljstva vrši v okrajnem in višjem šolskem svetu v polni meri svojo dolžnost kot neustrašen zagovornik učiteljskih pravic, kot pedagoški strokovnjak in temeljit šolski izvrsten svetovalec v šolskih vprašanjih. Naš stan si more samo čestitati, da ima tako odličnega zastopnika v višjem šolskem svetu.

Izredne so njegove gospodarske zmožnosti. Vsestransko globoko verziran v raznih panogah javnega gospodarskega življenja je ustanovitelj posojilnice na Dolu, član upravnega sveta »Učiteljske tiskarne«, njegovo delo in zasluga je učiteljski zdraviliški dom v Rogški Slatini. V domači dolski občini je tudi ustanovitelj Gasilnega društva. Čitalnice in soustanovitelj Sokola. Navdušen nosilec napredne in narodne misli je izvojeval v predvojni nemškutarski dobi marsikako pravico slovenskemu življu.

Preslabo je pero, da bi moglo dovolj dostojno oceniti vsestranske funkcije, ki jih vrši naš Gnsu. Na vsakem izmed številnih mest, ki jih zavzema, je cel mož. Polovičarstva pri njem ne najdeš. Ena najlepših lastnosti, ki ga določijo, je velika skromnost. Pri vsem svojem brezprimernem delu in naporu nikdar ne išče slave in priznanja. Največje zadoščenje mu je, ko vidi uspehe svojega dela, največje veselje, ko sede k

redkemu oddihu v krog domače rodbine in tovarišev, kjer je jako prijeten družabnik.

Prinašamo teh par skromnih besed, da se vsaj nekoliko oddolžimo vrlemu, delavnemu, nesebičnemu tovarišu in kličemo na usta vsega slovenskega učiteljstva: dragi Anton Gnsu, bodi ohranjen še dolgo vrsto let čil in zdrav svojih rodbini, svojemu stanu in svoji domovini!

Misli k prireditvam Glasbene Matice ob 50letnici.

Sinfonični koncert. (16. XII.)

Prireditve je dokazala, da imamo Slovenci komponiste, dirigente, orkestralno društvo (pomnoženo z gledališkim orkestrom, ali pravilneje narobe), in za posebne prilike tudi občinstvo. Prof. Jeraj, slok, temperamenten in dovtipen muzik, z Lizstovim profilom, si upa marsikaj, kar si drugi ne bi upal. »Raztresene ude« slov. orkestralne glasbe zbere skupaj, jih okusno garnira in servira čudečemu se občinstvu, ki ne more prav verjeti, da je vse to naše. In vendar to niso bili še vsi. Pravijo, da imamo tam za Grin-tavcem tudi svojega sinfonika. Imel sem priliko študirati prof. Jeraja pri vajah, ali kakor vsa-

žavnoborskih klubih, katerih predsedniki in vsaj nekateri člani so bili takrat navzoči v Beogradu. Seve da je deputacija povsod tod dobila najugodnejše obljube in zagotovila. Uspeh? Vse je padlo v vodo!

Posredovanje naših zastopnikov v zadevi črtanja postavkov v prosvetnem proračunu.

Zastopnika sva posredovala obenem v zadevi črtanja budžetnih postavkov v naučnem ministrstvu in v ministrstvu financije. V obeh ministrstvih so nama kazali natisnjen proračun in izjavili: Od skupščine sprejet budžet je zakon, ki ga nobeno ministrstvo kršiti ne sme. Tu se ne da ničesar spremeniti. Pri nekaterih postavkah so se čudili, kako je mogoče, da so se črtali. Pri nagradah okrajnih šolskih nadzornikov so se morali izpustiti dotični postavki pri predpisovanju; enako se je morala napraviti napaka pri predpisovanju postavka plače četrtega višjega šolskega nadzornika. Opravilne doklade šolskih voditeljev so se črtale, ker jih tudi šolski upravitelji v Srbiji nimajo. Ko sva pripomnili, da so jim pri nas v dekretih zaščene in da lahko tožijo erar, so temu pritrdili dotični referenti.

Pojasnjevali so nama tudi druge črtane postavke in nasvetovali, da naj napravimo pokrajinska uprava oddelek za prosveto in vere vloga na budžetno odelenje ministrstva financije, kako naj jo utemeljuje in s katerimi razlogi podpira — in ustreglo se bo v vsem, če le mogoče. V najboljši nadi sva zapuščala ministrstvo. Poverjeništvu je storilo v Ljubljani vse, kar se mu je svetovalo v Beogradu, oddelek za prosveto in vere tudi. S kakšnim uspehom? Dosedaj z nikakoršnim!

Seja glavnega odbora.

Ko sva prišla s tajnikom v Beograd, sva takoj stopila v stik s predsednikom UJU Milutinom Stankovićem ter zahtevala, naj se skliče v soboto dne 28. oktobra Glavnega odbora. Reklo se nama je, da se seja ta dan ne more vršiti, sklicala se bo pa na ponedeljek. Ta dan se pa seja tudi ni vršila, ker ni funkcionarja električna razsvetljava, vršila se je šele v torek zvečer. Tu se je najprej pojasnilo, zakaj je odstopil prejšnji predsednik. Vzrok je navel, da je treba, da stoji na čelu tako velike organizacije čilejša, mlajša moč. Nato sva zahtevala, da objavi »Narodna prosveta« na Sarajevski skupščini sprejete predloge in jih Glavni odbor skuša uresničiti. Ker sva čula, da se izdeluje v prosvetnem ministrstvu načrt zakona za učiteljska, sva zahtevala, da se naj izdelani načrt zakona pošlje vsem poverjeništvom, da izreče učiteljstvo o njem svoje mnenje in nasvetuje spremembe. Oboje se nam je zagotovilo. Dalje sva izjavila, da hočeva iti k naučnemu ministru gosp. Svetozariju Pribičeviću, da izposlujeva imenovanje referenta za osnovno in meščansko šolstvo za Slovenijo v ministrstvu prosvete. Namignilo se nama je, da vendar ne smeva prezreti osrednje organizacije, da bo ta ložje in z večjim povdankom zahtevala uresničenje te naše opravičene zahteve. Udala sva se želji večine Glavnega odbora in izročila zadevo v roke predsednika v zanesljivo izvršitev. A tudi ta zadeva še do danes ni rešena. Nato je sledil razgovor o »Narodni Prosveti«. Iz poročila glavnega blaginika sva povzela, da je finančno stanje našega osrednjega glasila iako žalostno. Izvolil se je poseben odbor, ki se naj posvetuje, kako se naj zboljša gnotni položaj lista in naj na eni prihodnjih sei sta-

vi tozadevne predloge. Listu se mora pomoči.

Po dovršenem delu sva se vrnila s tajnikom v Ljubljano.

Kmalu nato je bil izgotovljen in objavljen načrt zakona za meščanske šole, o katerem bi imelo izreči svojo sodbo meščansko učiteljstvo in v prvi polovici tega meseca smo dobili v roke: Projekat zakona o uredenju »Glavnog Prosvetnog Saveta«. Torej polno načrtov, polno najboljših nad. Skoraj zakon je bila že uradniška pragmatika in z njo v zvezi zboljšanje našega gmotnega položaja, imeli smo načrta zakonov za osnovne in meščanske šole, imeli smo »Projekat zakona o uredenju Glavnog Prosvetnog Saveta«, izdeloval se je načrt zakona za učiteljske šole, a izbruhnila je ministrska kriza, razpustil se je parlament in vsi lepi načrti in z njimi naše nade so padle v vodo, z njimi naše 13. plače, 30 odstotna povišica naših dohodkov.

Ko bo stopil novoizvoljeni parlament skupaj, bo našel na tem polju »tabulo raso« in pričeti bo moral delo od začetka. Trajalo bo zopet 1 ali 2 leti, da bomo na isti stopnji, kakor smo bili sedaj. Žalostna nam maika!

Ne stavim kot tak nobenega predloga ali resolucije, ker ga pričakujem iz plenuma.

S tem sem pri kraju s svojim neveselim poročilom! —

O poročilu poverjenika se je razvila obširna debata, ki je bila mestoma ostra, a vseskozi stvarna. Povdarjalo se je, da je smatrati našo organizacijo kot izrazito strokovno organizacijo, posebno ostro se je nastopalo v zadevi ureditve našega gmotnega vprašanja in se je posebno povdarjalo skrajno mižerno gnotno stanje, v katerem se nahajamo. Podajale so se slike o posameznih položajih in slučajih. Vihar ogorčenja je vzbudilo črtanje prosvetnega proračuna za Slovenijo v državnem budgetu. Ostro se je obsojalo ukinitve funkcijskih doklad šolskim voditeljem, kar je protizakonito. Obsojalo se je poslance, da niso bili dovolj pazni glede proračuna, predlagalo se je, naj se izreče nezaupanje oddelku za prosveto v Sloveniji in celo Glavnemu Odboru UJU. Po stvarnem pojasnilu poverjenika UJU, tov. ravnatelja Jelenca, da krivda ne zadene oddelka za prosveto v Ljubljani in da se je predsednik UJU tov. Stanković odločno zavzemal na kongresu državnih nameščencev in tudi drugače najenergičnejše za naše gnotne zahteve, ni prišlo do sklepanja o teh nasvetih oziroma predlogih.

I. Povdarjalo se je, da naj člani ločijo vedno postojanje oblasti od organizacije in je popolnoma napačno, da se za dejanja oblasti krivi organizacijo.

II. Glede črtanja prosvetnega proračuna je sedaj prepozno, da bi skušali vse poravnati: presenetilo nas je vse to, zato naj šolska oblast in oddelek za prosveto vbodoče zainteresira vse kroge, da sodelujejo pri tem vprašanju in je toliko krivde na oddelku, da se ni javnosti in organizaciji informiralo o tem.

III. Šolski voditelji naj dobe odlok o ukinitvi funkcijskih doklad in naj tožijo državo, za kar naj poskrbi obrambni odsek, da se uredi.

Resolucije.

Nato so bile sprejete sledeče resolucije, ki jih je sestavil poseben odsek, ki ga je v to svrhu izvolil širji sosvet na zborovanju.

kega umetnika, je tudi njega težko presoditi. Vstvarjanje je pri njem odvisno od razpoložena in ista skladba zavzema vsled tega najrazličnejše oblike. Kdor bi jo danes čul in jutri, ne bi verjel, da je dirigent isti. Pri nastopu pa je Jeraj tiran. S parolo »smrt ali zmaga« zapodi glasbila v najhujši bojni metez, in ako hočemo biti odkriti, moramo priznati, da je doslej še vedno zmagal.

Prvega nam je predstavil dr. Benjamina Ipravca. (Ne bi bilo lepše Benjamin Škerjanc?) Rdeč, dobrodušen možicel s pudrano lasuljo na glavi, čije kitiča se pri vsakem poklonu dviga, je začuden mežikal, ko se je znašel v razsvetljeni Unionski dvorani. Ko je pa videl, da prihajajo na oder tuba, pozavne in slične nevarne stvari, jo je urnih krač pobrisal za rdečo zavaso. Najbrže bi na godalnem koncertu samozavestneje nastopal.

Božična suita je brezdvomno najlepša Premrlova orkestralna skladba. Zadel je z njo struno, ki se je oglasila v slehernem srcu v dvorani. Mogoče je zgradil Jezuščku presijajno palačo, a zgradil jo je mojstrsko.

Lajovičev Adagio je mogočen, veden sinfonije. Vsebinsko je bogat, zelo bogat. Vsekakor bi bil za sinfonijo malo predolg, zato je bolje,

da je ostal samostojen. Slovenci smo majhen narod, brez založnikov in brez orkestrrov, drugače bi šla skladba v svet.

Originalna zlasti po instrumentaciji je Jerajeva Lepa Vida. Akoravno se teme kalejdoskopično menjujejo, jih vendar spaja deklamacija v okusno celoto. Škoda je le, da skladatelj tako redko zajaše svojega pegaza.

Škerjanc je ženijalen talent (naj oprostí izrazu) in komponist, ki ima bodočnost. In Adamič? On je naš in bo naš. Naj hodi po ruskih stepah, naj muzicira tam boljševoikom, Tatarjem ali Kalnikom, vedno se vrne zopet domov in tako je prav. In hoc signo vinces!

Koncert pevskega zbora. (17. XII.)

Ako govorimo o zboru Glasbene Matice, mislimo pri tem na ravn. Hubada. Oba pojma sta se združila v enega, ker Hubad uči, kakor zbor poje in poje, kakor uči Hubad. Pred kratkim je vzdihnil agilen pevovodja: »Oh, če bi imel zbor Matice, kaj bi se dalo napraviti z onim materijalom!« Nisem mu odgovoril, ker ga nisem hotel žaliti, a ker sem to željico slišal še iz drugih ust, odgovarjam sedaj sledeče:

Brate, ti vidiš v Matici dober materijal, ne vidiš pa mojstra, ki ga je opilil. Ti meniš, da so

I.
Minister prosvete Beograd.
Predsedniki učiteljskih društev Poverjeništvu UJU v Ljubljani, zbrani na seji širšega sosveta dne 28. dec. 1922 v Ljubljani, kot tolmači čustev vsega organiziranega slovenskega učiteljstva izjavljajo:

Polni ljubezni do velike ujedinjene domovine in do narodne mladine, izročene jim v vzgojo, ne moremo več gledati bede, pomanjkanja in trpljenja, v katerem se danes učiteljstvo nahaja. Zato naj se smatra ta njihova izjava kot apel v skrajni sili, ki naj najde odmeva v vseh činitejih, katerim je na srcu domovina in njena bodočnost.

Vsled tega zahtevamo:

1. Naj se nemudoma za vso državo izvede zakon od 23. julija 1919, tudi v kolikor se tiče prostega stanovanja in kuriva.

2. Do končne ureditve gmotnega položaja učiteljstva, naj se njegovi prejemki začasno regulirajo primerno današnjim draginji.

3. Za najnujnejšo potrebo naj se takoj nakaže večji nabavni prispevek pod kakršnimkoli naslovom.

Navedeno naj bo glasen opomin učiteljstva, ki se zaveda svoje naloge napram narodu in državi, katere ne more v današnjih razmerah vršiti z onim idealizmom, kakor je potreben za tako delo celokupnega ujedinenja.

Predložitelji gorenjega so prepričani, da sedanje stanje pri njegovem nadaljnjem zavlačevanju povzroča le ogromno škodo državi in narodu, ki vobče trpi pod težkimi razmerami svetovne vojne.

II.

Glavnemu Odboru UJU Beograd.

Članstvo UJU poverjeništvu Ljubljana se ne more iznebiti vtisa, da Glavni Odbor UJU ne zastopa dovolj energično gnotnih zahtev učiteljstva. Prosimo ga tedaj vnovič, naj se zavzame za naše interese, v podvzetih korakih vedno točno informira organizirano učiteljstvo ter tako podkrepi zaupanje članstva v organizacijo centralo.

Glavni Odbor naj bo v neprestanem stiku z Osrednjim Savezom javnih nameštenika v državi ter se pri njem z vso energijo zavzema za interese našega stanu. Ako se našim zahtevam ne ugoti, naj obvesti Osrednji Savez, da je učiteljstvo pripravljeno na skrajne konsekvence.

Volitve v višji šolski svet.

Ker poteče postavno določena doba višjemu šolskemu svetu za Slovenijo in s tem tudi učiteljskim zastopnikom v tej korporaciji, je o tem vprašanju poročal strokovni tajnik tov. Rudolf Dostal.

Širji sosvet je izrekel dosedanjim zastopnikom učiteljstva v višjem šolskem svetu zaunico in popolno priznanje.

Napravil se je sklep glede volitve zastopnikov učiteljstva v višji šolski svet tako v personalnem, kakor tudi v administrativnem oziru.

Pri tem povdarjamo popolno solidarnost in enotnost ter soglasno sprejetje obeh sklepov.

Stanovsko - strokovna knjižnica poverjeništvu UJU.

Natisk poslovnika:

O tem vprašanju je poročal glavni blaginik pov. UJU tov. Mirko Fegic sledeče:

Pokrajinska skupščina na Bledu je sprejela nov poslovnik za naše poverjeništvu.

§ 83. tega poslovnika določa sledeče: »Ta poslovnik se izpopolni vsako leto z vsemi obveznimi sklepi in določili o novih ustanovah poverjeništvu, ki jih izvede pokrajinska skupščina ter se izda vsako peto leto z vsemi dopolnili in sklepi o izpremembah o tisku. Vsak član (okrajno društvo) je obvezano prevzeti toliko izvodov, kolikor ima družtenikov, s prirastkom za dobo petih let naprej. Stroške krijejo v smislu § 52. tega poslovnika, ki določa:

»V pokritje posebnih in izrednih stroškov in izdatkov smejo poverjeništvu in okrajna društva do sklepov zborovanja širjega sosveta (po § 16. b. delegacija 3. poslovnika) nalagati svojemu članstvu uredne in začasne posebne doklade.«

V smislu te določbe je sklenil ožji sosvet predlagati širjemu sosvetu naj bi se izdajala perijodična stanovsko - strokovna knjižnica, ki bi vsebovala aktualne stvari, trajne književne vrednosti. V tej knjižnici bi prinašali tudi v tisku predavanja iz društvenih zborovanj, ki bi obravnavala kako važno stanovsko ali pedagoško vprašanje.

Prva taka knjižica naj bi se izdala že v najkrajšem času. Vsebovala bi:

1. Pregled organizacije UJU. 2. Pregled stanovskih gospodarskih organizacij v Sloveniji. 3. Pregled našega tiska v državi. 4. Pravila UJU. 5. Poslovnik poverjeništvu UJU v Ljubljani.

Knjižica bi imela obliko priročne brošure, obsegala bi tri tiskovne pole in bi veljala broširana s poštnino vred 2 Din.

Širši sosvet vzemi ta sklep ožjega sosveta na znanje ter poveri vodstvo organizacije za izdajo Stanovsko strokovne knjižnice, katere naročnik bodi v smislu določil poslovnika vsak član okrajnega društva. (Sprejeto).

Dopolnitev stalnih članov odsekov pov. UJU.

Urednik »Učit. Tovariša« tov. Ivan Dimnik poroča: Temelj našega bodočega organizacijskega dela bodo odseki. Odseke je smatrati za glavni del naše organizacije, ker v njih se bodo podrobno in temeljito obravnavala vsa tekoča in programatična vprašanja. Oni bodo eksekutiva na posameznih poljih našega delovanja in na podlagi njih se bo izvršila diferenciacija našega dela. Vsa iniciativa in smer našega delovanja bo zavisna od njih.

Da pa se to more izvršiti, je potreba postaviti sposobne ljudi na ta mesta.

Pokrajinska skupščina je zaradi puzne ure prepustila rešitev tega vprašanja ožjemu sosvetu, ki je pa smatral to vprašanje za toli važno, da ga sam ni hotel rešiti. Stavil ga je na dnevni red današnje seje, ker je smatral širji sosvet bolj kompetenten za rešitev tega vprašanja in tudi predsedniki okrajnih društev bolj poznajo svoje ljudi, ki bi bili sposobni in agilni v posameznih odsekih.

1. **Stanovsko-politični odsek:** Dostal Rudolf, strokovni tajnik, Lavajne Josip, Rajšp Josip; nam.: Jamšek Fran, Brinar Franc.

2. **Gospodarski odsek:** Fegic Mirko, glavni blaginik pov. UJU, Petrič Ivan, nač. »Rez. sklada«, Voglar Fran, Dimnik Jakob; nam.: Šmajdek Ivan, Klemenčič Josip.

3. **Kulturni-ped. d'd. odsek:** Fleré Pavel, urednik ped. znan. glasila, Šega Ivan, Karbaš Fran; nam.: Šilih Gustav, Martinc Franc.

4. **Tiskovni odsek:** Dimnik Ivan, ured. stan. pol. glasila, Hren Anton, Zupančič-

padali Hubadu v naročje sami solisti, ki jim je bilo treba šepniti le program v uho in jih poslati na oder. Ti meniš, da bi z Matico prepel v 1 letu vse zore slovenske literature. Jaz pa pravim, da bi zbor v tem slučaju propadel, ker ga pri takem petju ni mogoče negovati. In ko bi bili tako daleč, bi se pojavila nasprotna želja po mojstru Hubadu. Slovenci imajo skoro vsi dobro grlo. Nauči jih pravilnega dihanja, pravilnega nastavka, pravilne izgovorjave, (seveda ako vse to sam obvladaš) in bodi prepričan, da se bo našel nekdo, ki bo rekel: »Oh, če bi imel jaz materijal, ki ga ima itd.« Ne materijal, brate, duša, duša!

Nekoč v življenju sva se seznanila z dunajskim Čehom dr. P.-y. Pogovor je nanesel na Slovence. — Ali je še živ Hubad? — me vpraša iznenada. Začuden sem ga pogledal, odkod njemu to ime. — Bil sem na dunajskem koncertu Matice in takrat je dirigiral Dvořak svojo, od Hubada naštudirano skladbo. Dirigent je imel strašansko tremo in stari Brahms na galeriji je začuden majal z glavo, ker ni mogel razumeti, kako je mogoče ob tako slabem dirigiranju pravilno peti. — Takrat sem bil ponosen na našega Hubada in na njegov zbor . . .

In kadar boš poslušal slov. zborovo petje, ali kadar se boš kje pri okrogli mizi sestel s

pevsko družbo in videl, kako se pevci trudijo, da bi lepo peli, boš opazil, — če nisi slep in gluhi — v ozadiju smehljajoči se obraz mojstra Hubada — našega pevkevega očeta.

Zbor nam je priredil lep dan. Veselje je bilo gledati stare korenine, zraven mladih pevcev in pevk. Eni gledajo s ponosom nazaj, drugi samozavestno naprej, vsi pa žrtvujejo ure in ure naši slov. pesmi. Peli so tako, kakor sem pričakoval in kakor poje pri nas le Matica.

K sijaju večera so mnogo pripomogli: ga. Lovšetova, g. Betteto in g. Ravnik. O njih sem že pisal, ko so samostojno nastopili. Omenim le, da ne bi mogli zlepa zamašiti vrzeli, ako bi enega zmanjkalo, ker vsak predstavlja za svojo stroko, dosedaj pri nas doseženo točko glasbenega prednašanja.

Produkcije (19. XII.)

imajo v prvi vrsti namen vaditi gojence v nastopu. Nekdo je kritiziral posamezne učence, a tega ne bi smel storiti, ker to delo pripada, dokler ne zapuste zavoda, učiteljem. Hovgli!

Ado Gg.

VSAK JUGOSLOVAN MORA BITI ČLAN JUGOSLOVANSKE MATICE!

va Vita; nam.: Hude Drago, Möderndorfer Vinko.

5. **Narodno-prosvetni odsek:** Rus Vilbald, član ožjega sosveta, Plesničar Pavel, knjižničar centr. knjižnice pov. UJU, Godec Marija, Ločniškar Fran; nam.: Grum Rado, Dominko A.

6. **Odssek za stanovski naraščaj:** Loznar Fran, član ožjega sosveta, Kožuh Mirko in Bračičeva Milka za Moribor, Škulj Andrej in Likozarjeva Anica za Ljubljano; nam.: Alt Aleks., Mličinski Angela, Legat Stanko, Waštetova Ilka.

7. **Odssek za obmajo šolstvo in neod. ozemlje:** Močnik Ivan, član ožjega sosveta, Mervič Anton za južni del; nam.: Štravs Karel, Dobršek Karel, (Marib. obl.), Mencin Rudolf (Mežica), Peternel Ludovik (Prekmurje); nam.: Pučelik Mir., Lešnik Mirko, Mavrič K.

8. **Stanovsko - obrambni odsek:** Gnus Anton, član ožjega sosveta, podpr. pov. UJU, Šumer Hinko, Knafl'č Radoslav; nam.: Ivanjšič Ljud., Majcen Mirko.

9. **Začasni odsek: za poslovniške odsekov:** Jelenc Luka, Dostal Rudolf, Dimnik Ivan.

Delovanje odsekov: Odseki počnejo takoj delovati, in sicer odsek za obmajo šolstvo tudi samostojno po sekcijah, za severni in južni del zase, toda to le med letom — ob priliki sei širjega sosveta in pokrajnske skupščine na delu je ta odsek skupno in enotno. — Vsak odsek si čimprej izvoli svojega načelnika.

Razširjenje »Narodne Prosvete« v Sloveniji.

Urednik »Učit. Tov.« tov. Ivan Dimnik je poročal o tem sledeče: Da bi se čimbolj spoznavali med seboj in bi prišli čimprej do enotne stanovske idejne orientacije, ki jo sedaj ovira tudi neinformiranost in nepoznanje razmer naših stanovskih sodržavljancev izven Slovenije, se je pov. UJU v Ljubljani sporazumelo z Glavnim Odborom UJU, da izročamo mi 50 izvodov »Učit. Tovariša« njim, oni pa nam 50 izvodov »Narodne Prosvete« v zameno. Poverjeništvu je spoznalo, da je najlažje priti do medsebojnega idejnega spoznavanja potom tiska.

Teh 50 izvodov »Učit. Tovariša« se pošilja na okrajna učiteljska društva in za nas važne kroge v bivši Srbiji, naša okrajna učiteljska društva pa prejema »Narodno Prosveto«. Priznati moramo, da srbski tovariši, kljub jezikovnim razlikam pr'dno zasledujejo naš tisk in je imel urednik priliko že često se o tem prepričati iz zasebnih pisem, ki jih je prejel od tamošnjih srbskih kolegov. Nasprotno pa moramo reči, da se tudi pri nas pr'dno čita »Narodna Prosveta«, kar se lahko razvidi iz številnih citatov, ki se nodačajo iz nje na naših zborovanjih.

Potreba je napraviti za naše stanovsko centralno glasilo sedaj še korak naprej!

Ožji sosvet se je bavil na zadnji seji s tem vprašanjem in je sklenil predlagati širjemu sosvetu, naj si sedaj okrajna učiteljska društva v Sloveniji sama naroče po en izvod »Narodne Prosvete« v društveno informacijo, teh 50 izvodov naj se razporedi med stalne sotrudnike »Učit. Tov.« in »Popotnika« kot odškodnino za njihov trud pri naših listih.

Sklep: Širji sosvet je po kratki debati sklenil: Okrajna učiteljska društva naj sklepajo na svojem prvem zborovanju, da po možnosti naroče po en izvod »Narodne Prosvete« za svoje društvo v svrhu informacije društvenega vodstva. O svojih sklepih in izvršitvi naročbe naj poročajo Centralni upravi listov pov. UJU v Ljubljani (Učit. tisk.), da ta lahko razpolaga s prostimi izvodi v svrhu razdelitve med stalne sotrudnike naših listov.

Predlogi in nasveti.

1. **Obračuni društev z glavno blagajno:** Sklep: Vsak član plača članarino za celo solnčno leto dotičnemu društvu, kjer se je prijavil. To zaradi reda v obračunu, pač pa naj se točno naznanijo premembe naslovov ob preselitvi upravi listov zaradi točnega dostavljanja. (Predlog tov. Matka.)

2. **Potnina 10. delegatom pov. UJU v Sarajevo:** Sklep: Anulira se sklep, da nosijo stroške teh delegatov okrajna učiteljska društva in naj pov. UJU te stroške krije iz glavne blagajne. (Predlog glav. blag. tov. Fegica.)

3. **Proste roke uredništvu »Učit. Tov.« glede društvenih poročil:** Sklep: Uredništvu »Učit. Tov.« se dačijo glede priobčevanja poročil posameznih učiteljskih društev proste roke v tem smislu, da sme črtati v njih vse, kar ni dovolj stvarno, ali kar bi moglo nasprotovati intencijam

občega organizacijskega dela UJU. Priobčevati pa mora stvarne kritike tega dela sme jih izpreminjati v obliki, ako je mnenja, da ne odgovarja ton kritike. (Predlog urednika »Pop.« tov. P. Fleréta.)

4. **Zvišanje naročnine »Učiteljskemu Tovarišu« za neorganizirane naročn. ke.** Ožji sosvet je sklenil na svoji seji dne 17. novem. t. I. staviti širšemu sosvetu sledeči predlog: Tisk stanovskih listov se je v zadnjem času izdatno podražil, Istotako se je poštnina listov precej zvišala. Tako stane danes sam tisk letnika U. T. 31.80 Din, poštnina na leto 2.65 Din, 10% upravnih stroškov 3.44 Din, skupaj 37.89 Din. **Sklep:** Z ozirom na to naj se zviša naročnina »U. T.« za neorganizirane naročnike v tuzemstvu 40 Din, v inozemstvu pa 60 Din. (Predlog glav. blag. tov. M. Fegica.)

5. **Provizor.čna nameščenja:** Sklep: Viš. šol. svet naj se naprosi, da izda norme, kako je postopati okr. šol. svetom glede namestitve provizor.čnih uč. oseb. V slučaju kompetence na več mest naj velja prvi dekret po datumu, ki se mu prosilec mora pokoriti. Provizorično nameščene osebe naj se ne odslavljajo sredi leta zaradi definitivne zasedbe mesta, ampak naj definitivne uč. osebe nastopijo šele z novim šol. letom. Okr. šol. svetom naj se varuje pravica pri provizoričnem nameščanju. (Predlog Znidaršič-Godec.)

6. **Podpora težko bolni tovar.šci:** Sklep: Iz »Rezervnega sklada« se da v ta namen izjemoma 1000 Din in iz glavne blagajne 250 Din. To je oni kričeči nesocialni slučaj, o katerem je poročal »Učit. Tov.«, ko prejema ta tov. 150 Din mesečne plače.

Nato so se odseki izpoznali sledeče:

7. **Informacije zastopnikom učit. v viš. šol. svetu:** V nekaterih važnih zadevah in poedinih slučajih napravljajo društva le splošne resolucije, na podlagi katerih naj bi intervenirali zastopniki v višjem šolskem svetu. Predsedniki okr. učit. dr. so navajali več takih slučajev. **Sklep:** Učiteljsko naj pošilja take slučaje direktno zastopnikom učiteljskega v viš. š. svetu, ki se bodo potem zedinili za enotno postopanje: navesti je konkretne slučaje in točne podatke, ker le na podlagi teh je mogoče uspešno posredovanje. (Predlog tov. Gnusa.)

8. **Bolezenski dopusti.** V zadevi odloka o bolezenskih dopustih se je podalo predsednikom potrebna pojasnila.

9. **Volonterke:** Povdarja se, naj zastopniki v višjem šolskem svetu pazijo in odločno odbijejo vsak poizkus, da bi se zopet uvedlo volonterke v šole.

Poverjen k. ravn. Luka Jelenc je nato zavrnil popolnoma neresnične in izmišljene govorice da pri zadnji seji višjega šolskega sveta ni hotel pustiti na sejo svojega namestnika ravn. Humeka, temveč je nasprotno resnica, da se je takoj izrekel za to pripravljene, kadar se mu to javi. Za zadnjo sejo mu ni bila izražena tozadevna prijava, ker tudi referat, o katerem bi imel poročati ravn. Humek ni bil gotov. Prosi predsednike okrajnih društev, naj take neosnovane govorice zavrnejo in naj članstvu njegovo izjavo pojasnijo.

S tem je zaključil javno sejo, zahvaljujoč se vsem članom za stvarna poročila in udeležbo pri razpravi.

Sledila je tajna seja.

Vestnik meščanskih šol.

— c »Slov. Nar.« poročja: Draginjske doklade meščanskim učiteljem in gledališkemu oboju v Ljubljani. Na intervencijo ministra brez portfelja dr. Niko Zupančiča je minister financ dr. Stojadinović odredil, da se ima 9 milijonov kron izplačati na račun draginjskih doklad učiteljskega meščanskih šol v Sloveniji in gledališkemu oboju v Ljubljani. Predlog o teh draginjskih dokladah je bil od kompetentnih oblasti stavljen že pred tremi meseci, toda ni ga rešitev je bivši finančni minister vedno odlagal. — Kakor smo informirani se nanašajo te draginjske doklade na kredit, ki je bil potreben za nadaljno redno izplačevanje dosedanjih draginjskih doklad.

Iz Jugoslavije.

— Šef kabineta ministra prosvete je postal g. Jovo P. Jovanović, dosedaj referent v ministrstvu prosvete v Beogradu. Z veliko radostjo jemljemo to imenovanje na znanje. Tov. Jovo P. Jovanović je slovenskemu učiteljskemu dobro znan že iz večjih poročil v Učit. Tov. On

je eden najboljših poznavalcev naših razmer v Sloveniji izmed srbskega učiteljskega, ker je nas posečal že pred vojno ter bil v intimnih zvezah s slovenskim učiteljskim. Njegov sedanj program na prosvetnem polju nam je znan iz referata na letošnji drž. učit. skupščini v Sarajevu, ko je govoril »O zadacima učiteljske organizacije«. Razviden je iz sledečih resolucij, sprejetih na skupščini UJU: 1. Neobhodno je potrebno, da izdela jugoslovenska učit. organizacija svoj načelni program. 2. Ta program naj se izdela s kolektivnim sodelovanjem vsega učiteljskega. 3. Za izvedbo tega programa, čim bo izdelan, naj se pooblasti širji glavni odbor, da ga sankcionira in prevzame dolžnost njegove izpeljave. 4. Dokler pa ne pridemo do takega programa — smatra se za sedaj v prosvetni politiki za najboljši potrebno sledeče: a) čim največja produkcija dobro vzgojenega učiteljskega; b) reforma učiteljske, ki naj podajo čim silnejšo, splošno — strokovno izobrazbo; c) stvarjenje pogojev za višjo pedagoško izobrazbo, da pridemo čimprej do potrebnega števila dobrih profesorjev učiteljskih, kar naj se doseže s študijem učiteljskega na vseučiliščih in izenačenjem učit. mature z gimnazijsko; č) popolno materialno izenačenje učiteljskega v pokrajinah v pogledu stanarine in pokojnine ter izenačenje prejemkov poročenih učiteljev z neporočenimi; d) izenačenje prosvetne zakonodaje v državi v zvezi s splošno prosvetno reformo na ta način, da tvorijo vsi prosvetni zakoni organsko vez in da postane učiteljsko tem potom popolna celota, enaka v vseh pravicah in dolžnostih; e) čim nunejša reforma prosvetne centrale (ministrstva prosvete), ki se mora organizirati tako, da prevzame lahko vse raznovrstne naloge prosvetne politike naše nove države. Želeli je, da prevzame učit. odd. za osnovn. šolstvo; f) čimbolj pogosto in redno izhajanje naših stanovskih in strokovnih listov in koncentracija vse sile učiteljske elite v duhu edinstva okoli glavnega glasila naše organizacije. — Tov. Jovo P. Jovanović je tudi član Glavnega Odbora UJU. Vodstvo slovenskega učiteljskega namerava v najkrajšem času dati Jovanovičev program v razpravo slovenskemu učiteljskemu in tako izvesti 2. točko resolucije iz Sarajeva — Tov. in prijatelju slovenskega učiteljskega g. Jovo P. Jovanoviću iskreno čestitamo na novem imenovanju, želeči, da nam ostane in nadalje enako dober prijatelj kakor dosedaj in nam pripomore uresničiti naše zahteve, ki jih na drugem mestu tolmačimo. — k.

— **Podpredsednik UJU, g. Milan Popović je imenovan za referenta v ministrstvu prosvete v oddelku za osnovno šolstvo.** — To imenovanje našega odličnega tovariša in dobrega znanca slovenskega učiteljskega g. Milana Popovića najtopleje pozdravljamo, želeči, da bo na svojem mestu zastopal hkrati tudi zahteve učiteljskega, ki jih je izrazilo na svoji državni skupščini v Sarajevu. Opozarjamo ga tu na najporečnejše vprašanje, ki zadeva naše šolstvo t. j. proračunsko vprašanje in na ponovno zahtevo slovenskega učiteljskega, da dobi tudi iz svojega kroga referenta — učitelja v ministrstvu prosvete. Ta naša zahteva naj se ne smatra kot nekaka zahteva plemenskega separatizma, temveč je izključno zahteva podvzeta zaradi lokalnih okoliščin, kar bi bilo v interesu šolstva, v interesu našega Udruženja in tudi v državnem interesu z ozirom na čimhitrejšo konsolidacijo. — Iskrene čestitke! — k.

— **Predsedniki okr. uč. dr. so prejeli Radovanovičeva brošura »Unifikacija i reforma osnovne nastave«**, ki jo bodo člani dobili na zborovanju okr. uč. dr. Pričakujemo od učiteljskega, da midno poseže po brošuri. Pri tej priliki opozarjamo tudi na drugo brošuro o tej temi od Jos. Lokasa »Kratek osvrt na raspravu gosp. I. Radovanovića«.

— **Na znanje!** Sve one, kojima sam poslao svoju brošuricu »Kratek Osvrt« na raspravu g. I. Radovanovića itd., najučtivije molim, da uvažje, da sam se za troškove iste zadužio, te da izvole čimprej na donju adresu poslati ukesani novac. **Veliki Bečkerek (Banat) Josip Lokas, upravitelj građanske škole.**

— **Orjuna, nacionalističen list.** Organizacija Jugoslovenskih Nacionalistov je pričela v Ljubljani izdajati svoj list »Orjuna«. Kakor smo informirani, ga dobi tudi učiteljsko na ogled, ker je že sedaj mnogo učiteljskega včlanjenega pri Orjunu. Enaki listi izhajajo »Pobeda« — Split,

»Vidovdan« — Novi Sad, »Princip« — Subotica, »Budućnost« — Osijek, »Predstraža« — Vršec, »Soča« — Šibenik, »Novi Pokret« — Vukovar.

Naše narodno prosvetno delo.

POZIV NA JAVNO ANKETO!

Vse tovariše in tovarišice, ki jim je mar na tem, da zadobi naše **narodno-prosvetno delo** stalnejšo, sistematično in bolj praktično in za naš stan bolj ekonomično obliko, pozivamo, da se udeležje javne ankete, ki jo s tem otvarjamo. Oblika ankete bi bile pismene razprave o tem vprašanju, ki naj bi se opirale tako na teorijo, kakor tudi na praktična izkustva. Naj pove vsakdo svoje mnenje o tem velevažnem vprašanju za naš stan.

Razprave naj bi se nanašale na sledeče teme: 1. Polja narodno-prosvetnega dela na katerih se je učiteljsko dosedaj že udeleževalo. 2. Uspeli in neuspeli pogrski narodno-prosvetnega dela, na podlagi izkustev v praksi. 3. Program in smernice našega narodno-prosvetnega dela. 4. Metoda, način izvajanja, taktika pri našem narodno-prosvetnem delu. 5. Literatura za narodno-prosvetne delavce. 6. Sodelovanje pri nar.-prosvetnih društvih in napravah izven šole. 7. Narodno-prosvetno delo potom šole: šolski odri, šolske javne judske knjižnice, ljudska predavanja (akademije, univerze, roditeljski večeri) v šoli, devski zbori šolske in šoli-odrasle mladine, tečajji itd. 8. Organizacija našega narodno-prosvetnega dela. 9. Pomanjkljivost in smernice za vzgojo učiteljskega za narodno-prosvetno delo. 10. Učiteljice in narodno-prosvetno delo. 11. Na katerih poljih nar.-prosvetnega dela lahko sodeluje vsaka učiteljica? 12. Učiteljice in šolske javne ljudske knjižnice itd. itd. Posamezniki lahko javijo tudi druge teme, o katerih bi bilo potreba razprave in jih bo uredništvo razpisalo.

Razprave je pošiljati na uredništvo Učiteljskega Tovariša. Oglasijo naj se vsi narodno-prosvetni delavci, naj njihče ne izostane, četudi še s tako kratkim prispevkom.

Razprave se bodo uporabile: 1. Za naš stanovski tisk, v kolikor naj služijo v orientacijo učiteljskemu pri narodno-prosvetnem delu. 2. Se bodo oddale **narodno-prosvetnemu odseku**, da jih izpopolni in pripravi za sistematično urejeno celoto ter črpa iz njih potrebne podatke za svoje delovanje. 3. Jh odda ta **tiskovnemu odseku**, da jih isti po možnosti izda v stalni »Stanovsko-strokovni knjižnici pov. UJU v Ljubljani«, ki je bila osnovana z novim poslovnikom ter brošuro razširi med učiteljsko.

V kolikor bodo iz posameznih mnenj in razprav sestavljena celota, bodo spisi objavljeni brez podpisa; drugače pa le na izrecno željo s podpisom.

Na delo tovarišice in tovariši za enotno orientacijo v tem za nas in za naš narod velevažnem vprašanju!

Uredništvo Učiteljskega Tovariša.

— **Poziv tovarišcam in tovarišem knjižničarjem!** Leto je pri koncu in potreba je napraviti račun o našem delu, ki smo ga opravili na narodno-prosvetnem polju. Bilanco našega dela bo odslej naprej imel napraviti **narodno-prosvetni oče k** našega poverjenstva UJU. Da na odseku to delo olašamo, smo se namenili že v l'stu pr'nesti poročila o delovanju **šolskih ljudskih knjižnic**, na podlagi katerih naj odsek razvidi delo in napravi statistični pregled istega. Pozivamo vse knjižničarje naj nam v to svrhu na kratko javijo kje, dosedaj obstajajo v šolah javne ljudske knjižnice, kolko knjig štejejo, koliko se jih je izposodilo povprečno v letu in zanimivosti, ki spadajo v to področje. Ne podcenjujmo pomena teh knjižnic, in le organizirano delo na tem polju nam bo prineslo uspehe.

Naša gospodarska organizacija.

SLADKOR ZA DRŽAVNE NAMEŠČENCE IN UČITELJSKO.

Ker so se pojavile glede naročanja in razpisovanja za državne nameščence namenjenega sladkorja razna nesporazumljenja in napačna tolmačenja okrožnic različnih oblastev, in uradov, opozarja podpisana zadruga vse državne nameščence, ki so naročili sladkor po znižani ceni, na sledeče:

Sladkor, ki ga je nakazalo ministrstvo za socialno politiko »Savezu nabavljajnih zadrug« iz državnega veleposvetstva »Belje« je namenjen za vse državne nameščence v kraljevini, ne glede na to, ali so člani nabavljajnih zadrug ali ne. Nakazani kristalni sladkor je prvovrstne kakovosti in so torej govorice o rjavem, nerafiniranem sladkorju prazne izmišljotine.

Cena sladkorju se verna po borzni ceni onega dne, ko izda naročbo »Savez nabavljajnih zadrug« v Beogradu. Od te borzne cene se dovoli zadrugam 24% popust, tako da stane, če je borzna cena na dan naročbe v Beogradu 15 dinarjev, sladkor, postavljen na železniško postajo Beli Manastir v Baranji zadrugo le 11 dinarjev 40 para. K tej ceni se mora priračunati seveda še vozna in od Belega Manastira do Ljubljane, odnosno od namembne postaje, dalje zavarovalnina, stroški za razkladanje, prevoz in drugi režijski stroški.

Naročbe za sladkor zbirajo posamezni uradi in jih pošiljajo z izkazom, sestavljenim v dveh izvodih, podpisani zadrugi. Kako naj bodo seznami sestavljeni, je popisano že v okrožnicah, ki so jih izdala posamezna oblastva.

Ker niti Savez niti podpisana zadruga nimata tako ogromnega kapitala, ki je potreben za naročanje celih vagonov sladkorja (sama državna trošarina, ki se mora plačati ob prevzemu v tvornici znaša 40.000 dinarjev za vagon, mora vsak naročnik plačati že pri naročbi po 5 Din za kilogram sladkorja).

Došle naročbe se zbirajo in ko znaša naročena količina sladkorja 10.000 kg, se naroči pri Savezu nov vagon sladkorja in pošlje predplačilo po 5 Din za kilogram.

Doslej je naročenih že 6 vagonov sladkorja. Dva sta namenjena samo za člane podpisane zadruge, ostali štirje vagoni pa za nečlane. Sladkor, namenjen za člane, je že došel in se že deli. Sladkor za nečlane še ni došel.

Prvi vagon sladkorja za nečlane je bil odpremljen iz Belega Manastira dne 8. decembra in utegne dospeti v Ljubljano najkasneje začetkom januarja. Drugi vagon bo došel v Ljubljano v drugi polovici januarja, tretji in četrti vagon pa dospeta nekako o Svecnic.

Mnenje nekaterih, da dobijo sladkor takoj, čim ga naroče, je popolnoma napačno. Prošnje posameznih udov, naj bi se jim poslal sladkor iz prvega vagona, ki dospe, so brez pomena, ker se naročniki posameznih vagonov ne morejo zamenjati in se vodi o vsakem vagonu poseben račun. Vsak urad dobi sladkor iz tistega vagona, za katerega je bila sprejeta njegova naročba in za katerega je bilo poslano njegovo predplačilo Savezu v Beograd.

Na naročbe brez predplačila se ne more ozirati. Na to se opozarjajo zlasti oni uradi, ki so sladkor pač naročili, a denarja še niso poslali. Njih naročbe ležijo pri zadrugi nerešene, dokler ne pošljejo predplačila.

Sladkor iz prvega vagona, ki dospe po Novem letu, dobijo oni uradi, ki so sladkor prvi naročili. Ti so: Okrajno glavarstvo Črnomelj, Maribor, Ljutomer, Ljubljana — okolica, Krško, Logatec, Ptui, Kamnik, Radovljica; pokrajinska uprava — oddelek za prevoz in oddelek za pravo; deželni muzej, nabavljajna zadruga v Krškem, licejska knjižnica, založba šolskih knjig, zdravstveni odsek, direkcija šum, poveljstvo oddelka državne varnostne straže, državna borzna dela, oblastna inspekcija dela, šumarska uprava v Kostanjevici, policijska direkcija, urad za agrarne operacije, tehnična srednja šola, vojaška intendantna, davčni urad Vel. Lašče, Marenberg, Cerkljica, Ptui, Črnomelj, Prevalje, Smarje pri Jelšah, davčno okrajno oblastvo v Radovljici, šumarska uprava Bled, agrarna direkcija, finančna delegacija, finančno okrajno ravnanstvo v Ljubljani, finančna deželna blagajna, generalna inspekcija voda in Miloš Kramer v Slovenjgradcu.

Imena uradov, ki dobijo sladkor iz drugega in nadaljnjih vagonov, se bodo priobčila o pravem času. Ravno tako se bo tudi naznanilo, kdaj dospejo posamezni vagoni, zato je povpraševanje, kdaj dospe sladkor, nepotrebno in naj se opusti, posebno ker zadruga pri naročbi volji na taka vprašanja zaradi preobilice dela in stroškov ne more posameznim uradom odgovarjati.

Tudi na vprašanja, kolika bo cena sladkorja, zadruga ne more odgovarjati, ker natančne cene za posamezne vagone sama v naprej ne ve. Toliko je gotovo, da bo cena za kasneje naročene vagone nekoliko višja nego za prej naročene vagone, ker je borzna cena sladkorja s zadnjem času porasla.

Natančno ceno izvedo naročniki vsakega posameznega vagona iz računa, ki se jim pošlje, čim dospe sladkor v Ljubljano, odnosno pri znanih naročnikih, čim se odpravi sladkor na njih naslov.

Sladkor dospe v vrečah po 100 kg. Te vreče se zaračunajo naročnikom po 25 dinarjev komad. Naročnikom, ki vrnejo vreče tekom 30 dni zadrugi franco Ljubljana, se povrne za vsako vrečo 15 dinarjev.

V Ljubljani prejmejo uradi, ki so naročili po več nego 500 kg sladkorja, ta sladkor neposredno iz vagona na kolodvoru, drugi uradi pa v zadrugnem skladišču na Vodnikovem trgu 5.

Izvenljubljanskim uradom se pošlje sladkor na najbližjo železniško postajo, razen če si sami želijo drugačnega načina dostavitve. Uradi v bližini Ljubljane prevzamejo sladkor tudi lahko v zadrugnem skladišču na Vodnikovem trgu, ako to zadrugi pravočasno prijavijo.

Nameščenci, ki prejmejo sladkor v zadrugnem skladišču na Vodnikovem trgu, se morajo ob prevzemu sladkorja izkazati z nakaznico, predpisano v okrožnicah, in plačati morajo vso kupnino za sladkor, odštevši predplačilo 5 dinarjev za kilogram.

Nakaznice izdajo uradi, ki so predplačilo prejeli, ne pa morda predpisana zadruga.

Uradi, ki prejmejo sladkor, za pridružene nameščence skupno, morajo plačati zadrugi ves dolžni znesek tekom osmih dni po prejemu računa. Položnica se priloži računu. Za izplačilo jamči uradni predstojnik, ki je podpisal naročilo.

Uradom, ki bi svoje obveznosti tekom 8 dni po prejemu računa ne izpolnili, se zaračunajo 140stotne obresti.

V posameznih okrožnicah drugače predvideni način plačila (v dveh obrokih) ne velja.

Nabavljajne zadruge po deželi, ki so naročile sladkor neposredno pri Savezu v Beogradu, dobijo sladkor od tam direktno in se podpisana zadruga za te naročbe ne bo brigala. Ako bi Savez priključil tako naročbo naši pošiljavi, bomo dotično zadrugo takoj o tem obvestili.

Za upokojece in za vdove in sirote državnih nameščenecv bo zadruga sladkor naročila. Kadar bo zanje sladkor došel, bo to zadruga javno razglasila.

Nabavljajna zadruga javnih nameščenecv in upokojecev v Ljubljani.

—g Učiteljska Knjižara u Skoplju. Učiteljsko Akc. Dr. Zavičarja u Skoplju otvorilo je od septembra p. g. svojo knjižaru, za koju se osećala jaka potreba u

Južnoj Srbiji. Knjižaru je pomogla obilnim kreditom Učiteljska Zadruga A. D. i ona je tako snabdvena, da može zadovoljiti potrebu Skoplja i cele Južne Srbije. Nada je, da će tamojšnji učitelji-ce, koji su se do sada pokazali vrlo aktivni na prosvetnom i kulturnom polju, pomoću ove knjižare još više potencirati svoju aktivnost i ubrzati kulturni progres Južne Srbije. Radujemo se otvaranju ove knjižare i želimo joj najbolji uspeh. — »U. Z.«

—g Darila »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani. 7% obveznice državnega investicijskega posojila (s kuponi od marca 1923 dalje): Ema Zencovicheva, učiteljica v Trbovljah (kot novoletno darilo za 13. plačilo!), 1 à 100 Din; (s kuponi od septembra 1922 dalje): Hedvika Schwickert - Lehrmannova, učiteljica pri Sv. Ani nad Trzičem, 1 à 100 Din; Miroslav Kosin, nadučitelj v Igvasi, 1 à 100 Din; Zora Kosinova, učiteljica v Igvasi, 1 à 100 Din; Marija Vilar-Kranerjeva, učiteljica v Igvasi, 1 à 100 Din; Mira Tomčeva, učiteljica v Igvasi, 1 à 100 Din; Riko Kolenc, učitelj v Igvasi, 1 à 100 Din; Anton Lovšec, nadučitelj v Podbrezju, 3 à 100 Din; skupaj 10 obveznic à 100 Din in prej izkazanih 49 obveznic à 100 Din — 5900 Din. Iskrena hvala! Dajte, dajte! Rešite se, rešite se!

—g Kot božično darilo »Učiteljskemu domu« v Mariboru so še darovali obveznico 7% drž. posojila: Kaffou Ignacij, nadučitelj, St. Janž pri Dravogradu, 1 à 100 Din; Visočnik Andrej, naduč., St. Ožbald (Marenberg), 1 à 100 Dinarjev; Luknar Marijana, učiteljica, Ptui 1 à 100 Dinarjev; Majcen Mirko, učitelj, Ptui, 1 à 100 Din; Rainer Jože, nadučitelj, Zg. Polskava, 2 à 100 Din — 200 Din; Lavrič Stanko, učitelj, Marenberg, 1 à 100 Din; Lešnik Franica, učiteljica, Marenberg, 1 à 100 Din; Cveti Cecilija, učit. žen. r. d., Marenberg, 1 à 100 Din; Pirč Makso, učit., Marenberg, 1 à 100 Din. Skupaj 10 obveznic à 100 Din — 1000 Din, zadnjih izkazanih 48 obveznic à 100 Din — 4800 Din, doslej 58 obveznic à 100 Din — 5800 Din. — Hvala lepa vsem darovalcem! Tovariši in tovarišice, posnemajte jih pridno! Pošljite obveznice za novoletno darilo! (Kaj pa Prekmurje?)

Neodrešena domovina.

—r Pouka prosti dnevi na italijanskih šolah. Italijanski naučni minister je odredil, da so na šolah pouka prosti samo tisti dnevi, ki so kot taki zaznamovani v šolskem koledarju; ob cerkvenih praznikih, ki državno niso priznani, se mora pouk redno vršiti.

—r Slovenska književna produkcija v Juljski Krajini. od 1. 1919. do 1. novembra 1922. V »Jadranskem Almanahu« priobčuje dr. Alojzij Res celotno slovensko bibliografijo v Italiji od 1. 1919. do 1. nov. 1922. ki dokazuje vso ogromno kulturno silo in zrelost našega naroda v Juljski Krajini. Iz članka povzemamo, da so primorski Slovenci izdali v teh štirih letih 46 knjig leposlovne vsebine, 12 koledarjev, 21 knjig poučne vsebine 23 skladb, 11 revij, 10 listov in 22 šolskih knjig. Naklada leposlovnih knjig, ki so izšle v Juljski Krajini znaša približno 79.000 izvodov, poučnih 54.000 izvodov, koledarjev 110.000 izvodov celokupno torej 243.000 izvodov knjig, ki so šle med Jugoslovane v Juljski Krajini. Pri tem številu niso vštete revije (približno 17.000 naročnikov), ne listi (naklade približno 35.000), ne šolske knjige. Te številke govore tako etasno in tasno tudi onim, ki zaničujejo naše primorske brate, da je odveč vsaka beseda!

—r Kako postopa Avstrija s slovenskimi šolskimi otroci. V dunajskem občinskem svetu je v drračunski debati imel daljši govor češki zastopnik Klimeš, ki se je pečal podrobno s šolskim poukom za češke otroke. Avstrijska vlada jemlje Češkom šolski pouk v maternem jeziku, kakor ga je vzela Jugoslovenom na Korškem. Klimeš je ostro obsojal nekulturno počenjanje avstrijskih Nemcev s češko dečo in nasvetoval, naj pošljejo komisijo na Češkoslovaško, da se pouči in potem poroča, kako lepo se postopa z nemškimi otroci v Češkoslovaški, kjer imajo svojih šol, kolikor jih potrebujejo. Klimeš je očital Avstrijcem zastrupljanje duš in nasilstvo, na kar je vzrotil župan Reuman in mu odvzel besedo. — Enako bi bilo potreba poslati komisijo v Jugoslavijo, da bi videla in poročala, kako dobro se godi Nemcem pri nas in kako smo preveč obzirni do njih.

Vestnik za učiteljski naraščaj.

PSIHOLOŠKI ZAGREŠKI IN DRUGO PRI RAČUNANJU NA ELEMENTARNI STOPNJI.

Govoriti o važnosti računskega pouka, bi se reklo, nositi vodo v Savo. Tudi ne bom govoril o raznih metodah tega predmeta posebej, ampak bolj o izvestnih načelih, ki se morajo upoštevati, in o načinu, kako se uspešno izvedejo težji računski slučaj.

Da se začne šteti in računati s predmeti, ve danes vsak učitelj. Važno pa je, da se devljevo števeni predmeti v pregledne skupine, torej v gotov red, ki edino omogoča shvatenje konkretnih števil

ter tvoritev dobrih zanesljivih predstav. Priporočam, da se otroci že od vsega začetka navadijo šteti po konvencionalnem načinu od leve na desno in kadar štejejo nazaj, se obratno, pri kockah, nakupljenih v stebelčke, pa od spodaj navzgor. Zato tudi ni vse eno, kako se šteje na prste, tudi tukaj je gotov števeni red na mestu. Jaz sem imel učence navajene, da so mi pokazali kako izvestno število vedno na enak način. To ni sicer nobena umetnost, pač pa neprecenljive važnosti. Učitelj se misli v položaj učencev, ki štejejo začeni s palcem l. roke ter končajo s palcem d. roke. Vse drugo je razumljivo.

Napačno je misliti, da se mora kak računski slučaj n. pr. $4 + 2 = 6$ vaditi na bogve kolikih ponazorilih in povrhu v svrhu spojitve še z imeni drugih predmetov. Take vaje so mudne in skoraj brez hasni, ker je otrok že prej abstrahirao operacijo ter izgovarja nadaljnja imena le mehanično, ne da bi si kaj mislil. Jasnost operacije ne zavisi od mnogoličnosti, ampak od imitezivnosti vtisa in jakosti pozornosti. Vtis je učinkovit, ako so ponazorila smotreno razvrščena, pozornost pa vikšamo s tem, da spravimo novi rezultat takoj v zvezo z že znanim gradivom. V gornjem slučaju približno tako-le: Včeraj smo se učili $5 + 1 = ?$ Kdo še ve $2 + 2 = ?$ Danes pa smo se učili $4 + 2 = ?$ Zdaj slede uporabne naloge, pa ne vedno na način, da je rezultat vedno 6! Otroci radi »operirajo« z domačimi živalmi, kar naj učitelj (na deželi) upošteva.

Ker je red glavni pogoj uspeha v vseh predmetih, tem bolj pa pri računanju, mora imeti učitelj jasno začrtan pot za celo leto, da nikdar ne bo v dvomu, kaj naj vzame ta ali drugi teden. Predno preide k prištevanju s prekoračenjem desetice, se morajo učenci temeljito vaditi v prištevanju, odštevanju in dopolnjevanju v obsegu druge desetice. Potem pa urno k $9 + 1, 2, 3, \dots$! Toda kako? Nekateri metodiki mislijo, da zadostuje otrokom le znati razstaviti prištevance na dva dela in potem da gre že vse gladko. Pa ni, kajti operiranje z mnogimi števili otroke vidno moti, osobito ako morajo še na široko razlagati razstavljanje in prištevanje. Z nepotrebnim govoričenjem čisto le zadržujemo duševni proces razrešitve, ki je navadno bliskoma tukaj, ako si more učenec razmerje števil le predočiti. Pri računanju bodi načelo, da se govori kolikor mogoče malo, a tem bolj se naj bistri oko, spomin in prevdarek.

Hitro in dobro so se naučili malčki premagovati desetico na sledeči način: Učitelj stopi za računski stroj ter, kažoč dotične predmete, vpraša: $9 + 1 = ?$ Danes bomo šteli še več k $9, 9 + 2 = ?$ Tu da učitelj utemeljiti, zakaj da $9 + 2$ ni 12. Utemeljevanje je zelo važno, ker razbistri pojme ter vzdržuje potrebno pozornost. Samo mera se mora držati, da ne postane dolgočasno in — mehanično! Torej od slučaja do slučaja Tako predela učitelj, kažoč in vprašujoč, celo vrsto $9 + 1, 2, 3, \dots, 10 = ?$ Sedaj se ponovi, a doda se ena težkoča več: Učitelj le pokaže pasamne računске slučaje na kroglah (kolobarjih ali dr.) ter vpraša: Kdo zna to izračunati? ($9 + 2, 9 + 4, 9 + 6, \dots$) Take vaje držijo cel razred v napeti pozornost. Pogoj je, da vidijo vsi učenci brez težave na rač. stroj. Ako delajo te ali druge vaje srednjim in slabjšim učencem težave, naj se ponavljajo lažji slučajji ($9 + 1, 2, 3, 4, 5, 6$) po vrsti in izven vrste. Učitelj naj nikdar ne zamenarja slabših učencev, ampak tudi ti se morajo zginiti in znati povedati vsaj lažje naloge. Dostavljam še, da lahko takoj odpade poimenovanje števil.

Ko so učenci vaje pogodili, dá učitelj rač. slučaje brez ponazorjenja (na računalki) v rešitev: $9 + 2, 4, 6, 8, 10, \dots = ?$ Nato: Kdo mi zna sam povedati kako nalogo? A: $9 + 3, B: 9 + 5, C: 9 + 6$ itd. Pri tem naj pazi učitelj, da se ne ponavljajo eno in isti slučajji in da pozove najprej slabše učence, če so se zglasili, kajti izbira je čim dalje manjša. Končno: Na en slučaj ste pa pozabili! X: $9 + 8 = 17$. Res! Učitelj mora biti seve sam najbolji pozoren ter si celo zapomniti učence, ki so mu povedali teh 10 rač. slučajev. Ako vaje ni šla dobro, se naj ponovi. Take vaje se otrokom zelo dopadejo, ker jih silijo k tekmoivanju, kar je pri učenju važna komponenta. Sedaj bi bile na mestu 2—3 uporabne naloge, potem pa sledi pismena vaja.

Pripominjam, da pozornost malčkov pri računanju ne ostane predolgo napeta, zato naj jih učitelj v pravem trenutku izpreže ter jim da primerno pismeno vajo, ki je nekaka ponovitev ustnenga dela. V drugi računski uri se nadaljuje, seve najprej na računalki: $9 + \dots = 10, 11, 12, \dots$ potem izven vrste, nato prosto. Nekateri metodiki priporočajo sedaj odštevanje od

11, češ, le-to sloni na istem načinu duševnega procesa kakor prištevanje k 9, namreč na razstavitvi števil v $1 + X$. Istina pa je, da se otrok lažje in prej nauči prištevanja k 8, kar dokazuje, da je prejšnja trditev le domnjevanje zrelega intelekta. Priporočati bi bilo torej, da se predela najprej prištevanje s prekoračenjem desetice, a ne dobesedno tako, pri $9 + X$ n. pr. bodo učenci brez težave reševali naloge (ustne in pismene) kakor: 11, 12, 13, ... — $X = 9$. In to medsebojno primerjevanje: $9 + \dots = 12, 12 - \dots = 9$ se mi zdi važno, ker dela odštevanju preko desetice v roke!

En primer, kako se vadi poštevanje, da »drži«. V poštevanju so učenci često slabo podkovani, ker se obravnava preveč mehanično t. j. z enoličnim ponavljanjem ene in iste vrste. Vzemimo $1 \times 3!$ V predidocih urah se temeljito vadi vrstno računanje $3 + 3, 6 + 3, \dots, 2 + 3, \dots, 1 + 3, \dots$ potem $3 + 3 + 3, \dots$, po vrsti in tudi izven nje. Nato podavanje nove snovi (1×3) ne sme najti težkoč. Do 5×3 ali 6×3 gre ponavadi gladko. Ponazoruje se najbolje na računalu (kroglice) slično kakor pri prištevanju. Učitelj govori najmanj ko mogoče, razvrsti kroglice, vprašujoč kako se računa ta in oni položaj (razvrstitev) krogel. Pri manj nadarjenih učencih je bolje vaditi v 1. lekciji samo do 6×3 , a to temeljito. N. pr. $1, 2, 3, \dots, 6 \times 3 = ; 1, 3, 5, 2, 4, 6 \times 3 = ;$ potem $X \times 3 = 6, 12, 18, \dots$ (ali $6, 12, 18 = \dots \times 3$); nato se računalo zastre ter se računa brez nazoril. Sprva da učitelj naloge, potem učenci sami; n. pr. Katere slučaje mi sami znate povedati? Slede uporabne naloge: En svinčnik stane 3 Din ...

Učitelj odkrije računalo, porine kroglice v stran ter vpraša: Kdo mi zna razvrstiti krogle v $3 \times 3?$... V to svrhu pokliče učitelje več učencev (4—5) hkrati k računalu, da se ne zgubi preveč časa s pri = in odhajanjem. K tem vajam se naj pozovejo srednji in slabši učenci ter se principielno noben ne pusti prej v klop, da je pokazal en slučaj pravilno. S tem prisilimo tudi najslabše k pozornosti!

V prihodnji uri se nadaljuje lekcija. Ustne in pismene vaje morajo biti mnogovrstne. Tudi kombinirane naloge s prištevanjem so zelo koristne ($1 \times 3 + 1 =$). Načelo: Dokler ne »sedi« ena lekcija naj se ne preide k novi.

Še par besed o računalu! Tu in tam vidim dvobarvne kroglice diagonalno ločene, menda zato, da morajo učenci ednice vedno znova šteti. Je prav lepo, toda ednice šteti se učijo že prve mesece in že tedaj jih navajamo shvatati gotove skupine. Brez preglednih skupin je računanje nemogoče, zato se naj uporabljajo tudi v peticah kakor v desetih. Ako se prikaziva otroku n. pr. 7 vedno kot $5 + 2$, vendar ne bo pozabil, da je 7 tudi $4 + 3$! Načelo: V ponazorilih računskih operacij mora vladati red in pregled! Vobče pa skrbimo, da veje v računski uri svež in lahkogod duh, ki bo v stanu, razvneti tudi zaspance.

Jak. Kovačič.

Naša samoizobrazba.

—s »O protituberkulozni lig.«, predaval pri Ptuischem učit. dr., dne 7. dec. 1922 g. dr. Vrečko.

—s »O dolžnostih učitelja telovadbe na ljudski šoli in o vrtilinah najboljšega t. j. Tyršovega telovadnega sestava«, predaval pri Uč. dr. za Konjiški okraj, dne 9. dec. 1922 prof. Schaup.

—s »Pri mojih malih«, predavala pri Celjskem učit. dr., dne 8. dec. 1922. tov. Zdoškova.

—s »Kako naj združimo učiteljski nazornost s sugestijo in posebljevanjem, da bo dosegel boljše učne uspehe.«, predaval pri »Uč. dr. za Mariborski šol. okraj« dne 14. dec. 1922. tov. Radoslav Knaflič.

Novе knjige in druge publikacije.

—kpl Tiskovna zadruga v Ljubljani. V založbi Tiskovne zadruga je pravkar izšla knjiga: Zbirka zakonov VIII. snopič. Zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih. Cena 5 Din, po pošti 50 para več.

—kpl Planinski koledar za l. 1923. je izšel že v ponatihu ter se dobi v Ljubljani pri Osrednjem odboru S. P. D., Kralja Petra trg in pri Turist. klubu »Skala«, Hotel Tivoli. Zunanji naročniki naj se obrnejo direktno na založnika Brunon Rotter v Mariboru, Krekova 5. Tudi ponatis je že skoraj razprodan.

—kpl Luj Paster. Prilikom proslave stogodišnjice njegovega rođenja. Napisao prof. dr. M. Jovanović — Spis je izšel s sliko in faksimilem Pasterja na Jovanoviča v posebni izdaji »Glasnika ministarstva narodnega zdravlja«. Štamparija Drag. Gregorića, Beograd, Kosmajška, br. 22.

—kpl. List »Ljubljanski Zvon« se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Coletoletna naročnina za leto 1923, znaša 90 Din, lahko pa se naroča tudi polletno, četletno ali pa tudi mesečno. Toplo priporočamo.

—kpl Jurčič Josip, Spisi. Uredil dr. Grafenauer, III. zvezek: Deseti brat. — Nemški valdet 1922. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena broš. Din 15, vez. Din 23.

—kpl Veljaki Jugoslavije, Družinska igra. Založila »Umetniška Propaganda« v Ljubljani, Sodna ulica št. 5. Glej oceno!

Književnost in umetnost.

—k Zbirka zakonov VIII. snopič. Zakon o državnem svetu in državnih sodiščih. Zakon o volilnih imenikih. Zakon o ministrski odgovornosti. Zakon o izpremembah v zakonu o obči upravi. V Ljubljani 1922. Pravkar so izšli v VIII. snopiču Zbirke zakonov, ki jo izdaja Tiskovna zadruga v Ljubljani, zgoraj naštetih zakonov od katerih je zlasti zakon o volilnih imenikih baš sedaj zelo aktualen za naša županstva.

—k Izšla je 12. številka »Ljubljanskega Zvonca« izredno bogato in pestro vsebino. A Funtek je objavil zanimivo, mestoma sarkastično pisano razpravo, »O besedilu naših popularnih pesmi«, Iv. Lah zaključuje poglavja svojega romana »Angelina Hidar«, pesnik Gradnik dva lepa soneta »Jesen v Medan«, Fr. Erjavc je priobčil v črtici »Iz Cankarjeve delavnice« dva različna napisa Ivanove »Velike maše«, ki bosta zanimala ne samo literarnega zgodovinarja, marveč tudi preprostejšega čitatelja. Fr. Bevč je zaključil svojo enodejanko »V globinje«, ki z naturalistično vernostjo slika krčevito predsmrtno borbo čete vojakov v zakopu. Vojeslav Mole nas seznanja z bujnimi gledališkimi življenji v poljski prestolici, modernist Fr. Onič ima pesem »Jekleno z namene«, Miran Jarc pa je končal svoje noveleto »Poletje«. V zelo bogatih »Književnih poročilih« ocenjuje Dr. Glonar simpatični Sičev zbornik »Narodni okraski«, dr. Šr. Erjavčeve zbrane spise za mladino. J. Zorec Erjavčev prevod srbskih narodnih pripovedk, in Mišičev satirični in aktualni roman »Dede Joksim«, Dr. Kidrič-Glonarjevo izdajo Prešernove antologije, dr. Oswald Zbornik za puško prosvetu in dr. Cermelj Nedoljkovičovo francosko knjigo o Boškovičevi relativistični teoriji, kjer prihaja do zaključka, da je bil Boškovič izmed največjih duhov jugoslovanskih, primerjajoč ga velikom Newtonu, Leibnizu, Kantu. Kronika pa prinaša dvoje poročil o drami in operi izpod peres Fr. Albrechta in Nika Štriftofa. V vabilu na naročbo, ki je številka, priloženo, je uredništvo navedlo mnogo odličnih literarnih osebnosti, ki bodo sodelovali v prihodnjem letniku in katerih imena jamčijo, da bo »Ljubljanski Zvon« tudi v bodoče ne samo najstarejša marveč tudi najboljša slovenska revija, ki bi ne smela manjkati v nobeni hiši.

—k Jurčič Josip, Spisi. Kdo ne pozna Jurčičevega »Desetega brata«. Prvi slovenski roman je. Bere ga rad študent, bere kmet in delavec, bere ga gospoda. Naravno nam riše v njem Jurčič življenje na gradu Slemenice, drastično je vpeljal v svoj roman humoristično postavbo vedno vselega in dovptipnega dno vselega in divytipnega Krjavlja, ki je za deset vaških originalov, romantično — skrivnostno posvato vedno vselega in dovptipnega Krjavlja, ki je za deset vaških originalov, romantično — skrivnostno nam opisuje životarenje Desetega brata — Martina. Poln notranje tragedije, a vendar kot vesel solnčen žarek, nas zabava stric Dolef s svojimi latinskimi drobcji. Tip starega grešnika, ki dela pokoro za svoje mlade dni, je Piškav — Marjan, kot nesimpatična oseba, ima svoj profitež v simpatičnem in pošteno odkritem tekmeču Lovro Kvasu. Dobra Manica nas spremlja skozi ves roman kot znana prijateljica in Vencljeva hčerka ji je verna družica. Dokler je živel naš pokojni Verovšek je s svojim neuganim humorjem in neprekosljivo igro skoro izpodrinil roman. Ljudje so raje gledali Govekarjevo dramatičnijo, kakor pa brali Jurčiča. Pa Verovška ni več med nami in pristrženi Mohorjevi Deseti brat se je raztrgal in raztepel bogvekam. Zato pa ho Grafenauerjeva ljudska izdaja, ki so pridejane prav zanimive opomnje, ki zadovolje radovedne poglede za kulise pisateljevega ustvarjanja, ravnoprav prišla za dolgo zimo. Zakaj desetega brata bodo ljudje vedno z veseljem in slastjo brali. Saj Jurčič ne potrebuje nikakega posebnega priporočila. Že ime samo vleče, ker je Jurčič v izdaji tiskarne že davno razprodan, in dr. Prijatelj, sicer izborna, a strogo znanstvena, historična kritična izdaja ne bo našla poti med najširše sloje našega naroda, zato ho Grafenauerjeva poljudna ljudska izdaja zamašila brezdvomno veliko vzrel v naši literaturi. — Povestica »Nemški valpet« je delo stare romantične šole in se nam zdi kot dober znanec izza polpreteklih dni. Vendar ima lepo narodnostno tendenco, ki sicer nikjer ne sil v ospredje, a je vendar jasna in lepa. Da je v posameznosti tudi v tej povestici Jurčič stari mojster, nam dokazuje živahno pripovedovanje be- rača, ali opis pred cervkijo.

Tisk je lep in papir za današnje razmere dober. Želeli u, da bi nam dr. Grafenauer v najkrajšem času izdal celega Jurčiča, zakaj Jurčiča ho Slovenci vedno radi prebirali, ker je kri naša krvi, meso našega mesa; to je pravi Slovenec z vsemi napakami in vrlinami. Naj sledečim zvezkom čimprej še ostali.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

VSEM BLAGAJNIKOM OKRAJNIM UČITELJSKIM DRUŠTEV!

Tovariši blagajniko opozarjam na sledeče važne sklepe naše organizacije: 1. V smislu sklepa pokrajinske skupščine na Bledu znaša članarina za leto 1923 (centrali) 80 Din. Upokojenci plačajo samo liste. (Za leto 1923. torej 40 Din + 20 Din = 60 Din.)

2. Širši svet je sklenil na svoji zadnji seji, naj bi člani plačevali članarino vse leto tistemu društvu, kjer so se začelom solnčnega leta včlanili. To tudi v slučaju, če se kak član med solnčnim letom preseli. Letni obračuni z glavnim blagajnikom bodo na ta način mnogo enostavnejši.

3. Na isti seji je širši svet anuliral sklep pokrajinske skupščine na Bledu, ki

določa naj bi društva sorazmerno pokrila stroške potnin 10 delegatom poverjeništvu za državno skupščino v Sarajevu. Ti stroški se poravnajo iz glavne blagajne. — Društvom, ki so mi že vposlala tozadevne zneske, vpišem to na račun članarine za leto 1922. oziroma 1923.

4. Nekateri tovariši blagajniki so mi potožili, da se tu pa tam kak tovariš brani plačati članarino, češ da ni prejemal listov med letom. V največ slučajih se izkaže, da ta izgovor ni povsem resničen. Sicer je pa veliko krivde na članih samih, če listov v redu ne prejemajo. Vsak naš član zanesljivo ve, kdaj mu mora dospeti »Učiteljski Tovariš«! Ako samo ene številke v redu in pravočasno ne prejme, naj jo takoj reklamira. Zadoštuje v to svrhu osmerka papirja z napisom »Reklamacija«. Navede naj katere številke ni prejel, odpošlje na naš naslov, pa bo zadeva takoj urejena. Mnogo nam je na tem, da doženemo pri vsakem posameznem slučaju, kje tiči vzrok nerednemu dostavljanju naših listov. Za leto 1923. sestavljamo nov indeks in na novo urejene naslove. Prosimo vse tovariše tajnike učiteljskih društev za povsem točne in zanesljive naslove v izkazih. Če bomo vsi storili svojo dolžnost, potem bo tudi v upravi listov red in točnost. Blagajnik.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA PTUJ IN PTUJSKI OKRAJ IMA SVOJ REDNI OBČNI ZBOR 11. januarja 1923 ob 10. uri v ptujski Mladiki s sledečim vzoredom: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Poročilo v seji širšega sveta v Ljubljani; poroča tov. Majcen. 3. Poročila društvenih funkcionarjev. 4. Proračun za 1923. leto in članarina. 5. Volitve v smislu § 15. društvenih pravil. 6. Razne šolske in društvene zadeve. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

+ BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO IMA SVOJ REDNI OBČNI ZBOR 13. dne januarja 1923. ob pol 11. uri v črnomeljski osnovni šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev občnega zbora. 2. Poročilo: predsednika, tajnika in blagajnika. 3. Volitve novega odbora. 4. a) Lepopisje v osnovni šoli — poroča okrajni šolski nadzornik Lukežič Gustav. b) Vzgajajmo novo generacijo — poroča tovariš Pero Bogovič. 5. Slučajnosti. — Odbor.

+ KRŠKVA OKRAJNEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA REDNI OBČNI ZBOR se vrši v soboto, dne 13. januarja 1923. ob pol 11. uri v risalnici meščanske šole v Krškem. Spored: 1. Predsednikov nagovor. 2. Odborovo poročilo. 3. Volitve. 4. Slučajnosti. 5. »Razvoj srbske književnosti«, predava tovarišica M. Štupica. — Samostojni predlogi in nasveti se morajo še pred dnevnim zborovanjem vpsolati društvenemu vodstvu. Ker se bo razpravljalo o važnih društvenih in stanovskih zadevah, pričakuje polnoštevilne udeležbe. — Odbor.

+ RADOVLJSKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO ima 13. januarja t. l. (sobota) ob 2. uri popoldne na Jesenicah svoj redni občni zbor s sledečim vzoredom: 1. Otvoritev, 2. poročila funkcionarjev, 3. poročila odsekov: a) pedagoškega, b) prosvetnega, c) gospodarskega in d) Učit. konvikta; 4. poročilo računskih preglednikov, 5. določitev članarine, 6. volitve odbora in odsekov in 7. slučajnosti. — Odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLITIČNI OKRAJ LJUTOMER ima svoj redni občni zbor v četrtek, 11. januarja 1923 pri Sv. Križu z začetkom ob 11. uri po sledečem dnevnem redu: 1. Odobritev zadnjega zapisnika. 2. Došli dopisi. 3. Poročila društvenega odbora in računskih pregledovalcev. 4. Volitve novega odbora in računskih pregledovalcev. 5. Določitev društvene članarine. 6. Izgovorjaya trdega »« v slovensčini pri šolskem pouku; predava meščanskošolski ravnatelj tov. Baukart. 7. Pouk srbohrvaščine v osnovnih šolah; poroča tov. Čulk. 8. O zadnji seji širšega sveta UJU pover. Ljubljana poroča tov. Ivanjšič. 9. Predlogi in nasveti društvnikov. — Takoj po občnem zboru se vrši seja navoizvoljenega odbora v svrhu konstituiranja. — Udeležba je obvezna! Odsotnost se mora opravičiti! — Predsednik.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARTSKI OKRAJ je zborovalo dne 7. dec. v Sv. Lenartu. Sl. g. ob prav obilni udeležbi.

Pred zborovanjem ob 10. uri se je vršila pevska vaja s tričetrtinsko udeležbo. Pevovodjo in pevce je poveljal predsednik za njihov trud in zavednost.

Po navadnem pozdravu vseh, posebno novodošlih, katere je predsednik povabil na složno in neutrudljivo delo za prubodo mladine in naš blagor, otvori zborovanje s svojim poročilom glede notranjega in zunanjega društvenega delovanja. Našim članom je priznal čast, da store vsi svojo vzajemno dolžnost, prvi so plačili članarino v začetku leta, za Uč. Dom. so sedaj vsi Neratov kamen vložili, nekateri so še za bloke odposlali, 80% jih je pristopilo k tvornici učil itd., k SSM vsi brez izjeme in Jančičevo risanje je naročilo 24 članov t. j. dve tretjini.

Predsednik oriše zasluge 40letnega društva. člana tov. nadučitelja Šreka Škerjanca, ki deluje ves ta čas v svojem ljubkem Sv. Rupertu Sl. g. kot tih in miren slavček, bil je svoj čas mnogo let zastopnik v okr. S. svetu društven blagajnik in se vrlo zavzemal za učit. težnje itd., društvo si ga je izvolilo svojim častnim članom. Čestitamo! Na mnoga leta!

Tov. blagajnik Rado Kovačič je strokovno podal društva račune, ki so se po pregledu (K. Schweiger, Majhen in Perger) potrdili in hvalo izrekli.

Nato so se novi člani sprejeli in določilo število dosedanjih članov, kar se bo poročalo Poverjeništvu. — Tov. tajnik Jos. Kristl je prečital zapisnik, ki se mu je v polnem obsegu potrdil tudi sklep, da imajo neopravičeni udeleženci zborovanj 10 Din vplačati za Uč. Dom v Mariboru.

Delegat Joža Velnar je poročal svoje utise o blejski skupščini UJU, izrekla se mu je zahvala in priznanje. Preselilsi tov. A. Vreš v Sp. Dravograd se je izrekla zahvala za njeno sodelovanje s čestitko.

Referent F. Jakopičev podavanje o eksperimentalni pedagogiki je bilo prav obširno in zanimivo, vezalo je vse poslušalce. Še prihodnjič kaj enakega! Žel je splošno pohvalo.

Sklenilo se je ustanoviti v kratkem pri vsaki šoli CMP, kateri naj bo učiteljstvo glavna opora z ložnim delovanjem za živo narodno — iredentistično vzgojo, ki nam je prepotrebna za bodočnost.

Jednoglasi sklepi so bili radi šol. glob, da se poostrijo, rad plač. ž. r. d. itd.

V odbor za l. 1923. so voljeni: F. Kranjc, predsednikom, Jož. Velnar, namestn., R. Kovačič, blag. in Jože Kristl, tajnikom. — Zborovalo se bo vsak drugi mesec; referenti naj se oglašajo predsedniku!

+ LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo 16. dec. 1922 ob 6. uri na St. Jakobski šoli.

Po kratkem podpredsednikovem poročilu preidemo na glavno točko dnevnega reda: Nominiranje kandidatov za V. š. svet. Sprejme se predlog: Luka Jelenc: zastopnik meščanskošolskih učiteljev. Matko L.: namestnik osnovnošolskega učiteljstva. Waschte Ilka: namestnica osnovnošolskega učiteljstva.

Slučajnosti: Ker je poverjeništvu za socialno politiko odpustilo tov. Kobala kljub temu, da je bil ta tovariš popolnoma oproščen, se naprosi UJU pov. Ljubljana, naj ono doseže, da se tov. Kobala zopet nastavi na tako mesto, za katero je on edini izprašan in kvalificiran. — Nato se izvoli odsek, ki naj pretrese »Načrt zakona o uredbi Glavnega Prosvetnega sveta v Beogradu« in stavi izpremenjvalne predloge. To delo se poveri tov. Semetu, tovarišici Franketovi in tov. tajniku. — Tovariši blagajnik pozove vse one, ki še niso poravnali zaostale članarine, naj to nemudoma store, da bodo po novem letu računani na čistem. Nato je predsednik zaključil zborovanje.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI ŠOLSKI OKRAJ je zborovalo dne 14. decembra t. l. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma ob 10. uri predpoldan ob prav polvoljni udeležbi.

Stanovske zadeve. Odborov sklep, da sta kandidata učiteljskih zastopnikov v višji šolski svet tov. Anton Hren in tov. Marija Godec, se sprejme po kratki debati. — Društvo se pridružuje resoluciji prekmurskega učiteljskega društva v zadevi intenzivne iredentistične vzgoje. — Dopis Učiteljskega doma v Mariboru se vzame z odobravanjem na znanje. Društvo je že svoječasno sklenilo korporativni pristop k Učiteljskemu domu. Prispevek 10 Din letno se bo pobiral istočasno s članarino.

Dopis tov. Simona Vodenika, ki se poslavja od našega društva, se vzame z odobravanjem na znanje. Najboljše želje ga spremljajo na novo službeno mesto.

Predavanje tov. Radoslava Knaflič. Tema: Kako naj združuje učitelj nazornost s sugestijo in posebejvanjem, da bo dosegel boljše učne uspehe. Referent govori prav temeljito o metodski elementarnega razreda ter na praktičnih vzgledih dokazuje metodično vrednost sugestije in personifikacije zlasti v elementarnem razredu. Njegovo predavanje je bilo osobito vzpodbudno misli.

Tov. predsednik ga iskreno zahvali za trud in lepa izvajanja. K debati se oglasi g. nadzornik, ki še poda nekaj praktičnih mišljajev.

+ CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO JE ZBORovalo dne 8. decembra v Celju ob polvoljni udeležbi.

Tovariš predsednik prečita uvodoma došle dopise, poroča o žalostni usodi službene pragmatike ter animira društvnike, da v prihodnjem letu v obilnem številu pristopijo našim društvom t. j. Samopomoč, Tvornica učil, Zdraviliški dom itd. Glede pristopa našega društva Učiteljskemu domu v Mariboru se sklene, preložiti razgovor do prihodnjega občnega zbora. Po dolgotrajnih razmotrivanjih in živahnih debatah se sklene, pripustiti našemu predsedniku povodno nominiranja kandidatov za višji šolski svet prosto roko, želeč, da se ta točka reši solidarno z vsemi drugimi društvu.

Ljubko predavanje tovarišice Zdolškove: »Pri mojih malih«, kjer nam izborna karakterizira svoje otroke, nas je navdse iznenadilo. Predavanju je učiteljstvo sledilo z izrednim zanimanjem ter s frenetičnim aplavzom izrazilo svojo zadovoljnost.

Nato je sprejelo društvo več resolucij, naslovljene na UJU pover. Ljubljana — kakor ukinitve funkc. doklad šolskih voditeljev itd., odpravljanje neoblatnih predmetov na srednjih šolah, odstavljanje že namerčenih novih učnih moči, nadalje resolucije glede bolezenskih dopustov, zahteva do prostega stanovanja in kurtiva, prikrajšanje prejemkov omejenih učiteljc itd.

Društveni predsednik se obenem naproša, da se pri seji širšega sveta UJU informira, kaj se je v zadevi stavljenih resolucij ukrenilo in doseglo.

Prihodnje zborovanje (občni zbor) se vrši prvo soboto v februarju.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KRANJSKI OKRAJ JE ZBORovalo 9. decembra 1922. v Kranju ob prisotnosti 79 članov. Ob otvoritvi omeni predsednik, da se bodo odslej (na izrecno željo posameznikov) vršila zborovanja pogostejše. Referenti naj se ustno ali pisмено prijavijo odboru.

G. Radovanovič je vpsolal v nakup svoj spis »Unifikacija in reforma osnovne nastave«. Na ogled je došla tudi brošura Iva Jančiča: »Naj-novejšo risanje v ljudski šoli«.

19. decembra 1922. se je odbor udeležil jubileja 50letnega službovanja rav. Kalingerja v Trzinu.

V spomin preminule tov. Minke Osanove se zborovalci dvignelo raz sedežev in zakličjo njenemu spominu trikratno »Slavo«!

Predavanje o Ibsenu in njegovih delih je spričalo, da je duševni nivo gđ. predavateljice Rožmanove (Kranj) visoko nad pitkosti onih obiskovalcev gledališča, ki v predstavah iščejo zabave in se ne znajo poglobiti v dušo ostro kritikujočih dramatičnih stvariteljev. So drame, ki šele na odru ožive, so pa zopet druge, ki že samo v obliki knjige dovoljno učinku-

jejo, na te slednje pa je edino navezano podeželsko učiteljstvo, ki mu ni dano da bi se naslajalo v razkošnih glediščih. Zainteresirati poskušalca za klasična dela, je bil prav posrečen poskus, treba je dalje, dalje po začrtani poti, da se dvignemo iz nizke vsakdanjosti, suhoparnega materializma. V razpravi svetuje tov. R. Lajovic naj bi mestno in najbližje okoliško učiteljstvo prirejalo ob zborovanih Ibsenova dela na primernih odrih.

II. Za kandidata zastop. v viš. šol. svetu — se predlaga soglasno rav. Luka Jelenc, kot namestnika pa tov. ga. Janja Miklavčičeva in tov. Matko. — Tov. Lajovic predlaga, naj bi se vsa pokrajina razdelila v šestero okrožij, katerih sleherni naj bi imenovala po enega kandidata. Ker v kandidaturah končnojavno odloča širji svet, se smatra ta predlog kot nepotreben.

Razsodišče. Novoizvoljeni člani: tov. Luznar, Brtoncelj, Malenškova, Mihečič.

Slučajnosti. 1. Tajnik se zavzame za bedne učit. družine, ki jim je v mestih šolaji svoje otroke. Članstvo prosi, da mu dopsilje obveznice 7% drž. posojila, ki z njimi nastopi pri Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta, kot s slednjim darom in sledečim ultimatom:

Učit. krani. okraja stavlja odboru Učiteljskega konvikta ultimatum, da prične takoj s poslovanjem v korist bednim otrokom še bednejših učit. družin in naj skliče izredni občni zbor na dan seje širšega sveta v Ljubljani. Soglasno sprejeto!

Tov. Ga. Janja Miklavčičeva pripomni, da bo na dan tega zborovanja predavala pri Društ. slov. učiteljc ga. Engelmanova o češkem ustroju djaških domov.

2. Na predlog tov. Ranta se po temeljiti razpravi sprejme sledeča resolucija: Od gotove strani se je pričela sistematična gonja proti šoli in učiteljstvu. Tem krogom ni ljubo, da se smatra učitelja za gospodarja šole, ali da se udeležuje tudi izven nje, zato mu skuša jemati ugled v šoli, kjer omalovažuje šolske odredbe, če se jim že izrecno ne zoperstavlja ter na ta način uvaja anarhijo v šolo, ali izven nje. Posebno se to opaža v krajih od Crkeli do Trzinca. Učit. društvo kranj. okraja prosi viš. šolski svet, naj blagovoli tem krogom posvečati večjo pažnjo, naj štiti podrejeno učiteljstvo in šolo in naj vsak upor ali pregrešek pa naj pride od katerekoli strani — zatre brezobzirno. (Slučaj Milavec, Trzinč.)

3. Tov. Horvat predlaga, naj se izposluje priznanje vojnih let učiteljem vojakom in naj se jim v tem smislu uredi povisice. Sprejeto!

4. Tov. rav. Lajovic predlaga sledečo resolucijo:

Učit. društvo odločno protestira proti črtanju postavk v prosvetnem proračunu za Slovenijo in zahteva, da se ukinitve vodstvene doklade takoj zopet nakažejo. Istotako zahteva nujno enkratno odpomoč o obliki 13. mesečne plače, ter narastli draginji primerno povisane doklade. Sprejeto!

5. Po razpravi o nabavi cenejših živil se zbor pridruži želji rav. Lajovca, naj pokrajinsko knjigovodstvo krije nabavne zneske in naj jih zaračunava v mesečnih obrokih.

6. Tov. nadz. g. Rus priporoča, naj se uvedejo vpraševalne skrinjice, na katere se bo v slučaju splošnega značaja odgovarjalo na zborovanjih. — J. L.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ je zborovalo 9. decembra 1922. v Konjicah ob res lepi udeležbi.

Otvoritev. Tov. predsednik pozdravi vse navzoče, predvsem pa predavatelja g. prof. Schaupa kar najpriskrenejše ter pošlaja mlademu, idealnemu, dne 16. oktobra t. l. prerano umrlemu tov. Romanu Božičniku, šol. voditelju na Skomarju zadnji pozdrav.

Predavanje: Z največjo pozornostjo je sledilo vse članstvo predavanju g. prof. Schaupa o dolžnostih učitelja telovadbe na ljudski šoli in o vrlinah najboljšega telovadnega, t. j. Tyrševega sistema. Podal je nadalje mnogo mišljajev o telovadbi na deželi in sicer v šolah a) brez telovadnice, b) s telovadnico; v slednjih naj vlada snaga in red. Opozarjal je na nekatere telesne hibe, ki izključujejo vsako udeležbo pri telovadbi in končal s priporočitvijo, da naj vzgajmo krepak telesno in duševno zdrav naraščajo, kateremu je vcepiti čit discipline in reda.

Dopisi: a) Tov. Jančič priporoča svojo novo risarsko knjigo. b) Ustanovni odbor »Učit. doma« v Mariboru priporoča pristop celokupnega članstva kot člani tega doma. Društvo je v principu za pristop, končno glasovanje se odloči na občni zbor. c) UJU pov. Ljubljana poziva vsa društva za predloge glede volitev zastopnikov v viš. š. sv. Tozadevni društveni soglasni sklepi se odpošljejo pov. UJU.

Resolucijam in zahtevam Mursko - Sobotskega učiteljskega društva z dne 11. novembra t. l. se konjiško učit. društvo soglasno pridružuje.

+ RADOVLJSKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO JE ZBORovalo dne 14. decembra t. l. na Jesenicah. Po predsednikovem pozdravu je predaval tov. Fr. Zupančič: »Črtice iz zgodovine nacionalne ekonomije«. — Glede volitev v višji šolski svet ne stavlja učiteljstvo nikakih predlogov, pač pa pooblašča neomejeno svojega tovariša predsednika za sejo širšega sveta Poverjeništvu. — Na zborovanju se je priporočala knjiga: »Najnovije risanje v ljudski šoli«, ki jo je izdal tovariš Ivo Jančič, Ptuj, Panska ulica 10. Priporočamo, da jo šole nabavijo za vsak razred po en izvod. — Odobre se sledeči predlogi: 1. UJU. Poverjeništvu naj izposluje, da začno založništva šolskih knjig zopet izdajati izvode za ubožne otroke. 2. Predlog na UJU Poverjeništvu glede praznovanja državnih in nacionalnih praznikov. 3. UJU naj se zavzame na merodainem mestu, da se uvrsti na učiteljskih kot obvezan predmet nauk o nacionalni ekonomiji. 4. Protest na okrajno glavarstvo radi nezdravih in nevdržnih stanovanjskih razmer učiteljstva v okraju.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LAŠKI OKRAJ JE ZBORovalo 11. novembra t. l. v Hrastniku.

Hospitacija: Pred zborovanjem se je vršila hospitacija v VII. razredu, in sicer je tov. Lebar obravnaval s I. oddelkom izračunavanje ploščine pravilnega mnogokotnika na krajši način, z II. oddelkom pa izračunavanje telesnine navpične piramide. K praktičnemu nastopu je pozneje dodal še nekaj teoretičnih opazk, poudarjajoč, da se naj v ljudski šoli računa vedno le po sklepem računu in ne po formulah. — Za njegova izvajanja so se mu zborovalci zahvalili s splošnim odobravanjem.

Otvoritev zborovanja: Po pozdravnem ogovoru se tov. predsednik s prisrčnimi besedami spominja umrlega tov. Jakoba Pukmeistra. Bil

je vester učitelj, dober pevec, marljiv čebelar. Slava njegovemu spominu!

Dopisi: Prečita se priporočilo za nakup Jančičeve risarske knjige, ki si jo bodo naročila posamezna šolska vodstva, — kakor tudi dopis Ustavnega odbora Učiteljskega doma v Mariboru. — Ob tej priliki priporoča tov. predsednik, da se vse šolske potrebine naročajo pri Učit. tiskarni, ki izdatno prispeva k fonom za zgradbo Učit. konvikta kakor tudi Učit. doma. Poročilo o pokrajinski skupščini na Bledu: Tov. predsednik poda nekatere opombe k resolucijam, sprejetim na pokr. skupščini na Bledu in pripominja, da so te resolucije nekaj odgovor onim, ki so bile sprejete na letošnjem katehetskem kongresu v Zagrebu, po katerih bi zavladale za učiteljstvo uprav srednjeveške razmere. — Poročilo so sprejeli zborovalci z odobravanjem na znanje.

Poročilo o Glavni skupščini v Sarajevu. Tov. Vitko Jurko poroča prav zanimivo o osebnih vtisih s potovanja in s skupščine v Sarajevu.

Predlogi: Sprejme se predlog, da se izreče Ožjemu sovetu UJU v Ljubljani kakor tudi Glavnemu odboru UJU v Beogradu za neumorno delovanje v vsestranski blagor učiteljstva zahvalo in neomejeno zaupanje.

Čas in kraj prihodnjega zborovanja bo pravočasno objavljen.

PTUJSKO UČIT. DRUŠTVO JE ZBOROVALO dne 7. decembra v Ptuj.

Dopisi: Volitev učit. zastopnikov v viš. šol. svetu. Predsednik se je pozval, da zastopa zahtevno po zastopniku, ki dobro pozna obmejno šolstvo.

Predavanje. Okr. zdravnik g. dr. Vrečko je predaval o »Protituberkulozni ligi«. Kratko je orisal razvoj in uspehe protituberkuloznih lig drugod. Prosil je učiteljstvo za sodelovanje: šol. vodstva naj bi poročala v stanovanjskih in gmetnih razmerah obolelih in o hereditarno obremenjenih. Pristopilo bi naj k ligi in nabiralo člane med ljudstvom. Učiteljstvo naj ne zanaša negativizma med ljudstvo, da se začeto delo ne uduši že v kalu.

Slučajnosti. Stavil se je predlog, da poverjeništvu UJU nastopi proti krivičnemu odloku o ustavitvi drag. doklad učiteljskim osebam, ki bolehalo dalj kot šest mesecev.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu B. R. — Prosimo malo potrpljenja, ker imamo sedaj drugo akcijo v teku.

—lu Preveč dobrega: danes zaradi prostora nemogoče. Prihodnjici! Hvala!

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 3213/2.

Razpis nadučiteljskih in učiteljskih služb.

Na državnih in občinskih šolah prekmurskega okraja se vsled odloka višjega šolskega sveta z dne 4. 11. 1922, št. 14776, razpisujejo nastopne nadučiteljske in učiteljske službe v stalno namestitev:

Zapored. št.	Kraj	Število		Služba se razpiše				Popolno naravno stanovanje	Naturalna soba	Šolski vrt	Obrtna nadaljevalna šola	Učni jezik	Opomba (hrana in stanovanje)
		prestopnih razredov	vzporednic	za nadučitelja	za učitelja	za učitelja	za učitelja						
1.	Adrijanci drž.	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	slov.	
2.	Andrejci obč.	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	
3.	Brezovci drž.	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	
4.	Budinci obč.	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	
5.	Dolnji Slaveči obč.	2	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	
6.	Dolga vas drž.	4	2	1	—	1	2	1	—	—	—	madj.	Hrana in stanovanje v kraju.
7.	Fokovci drž.	2	—	1	—	—	1	1	1	1	—	slov.	Hrana v kraju.
8.	Gančani drž.	3	—	1	—	1	1	1	1	1	—	—	Hrana in stanovanje v kraju.
9.	Gederovci drž.	2	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	
10.	Grlinci drž.	2	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	
11.	Koprivnik drž.	4	—	1	—	1	2	1	1	1	—	—	Hrana in stanovanje v kraju.
12.	Kramarovci drž.	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	nem.	
13.	Krog drž.	2	—	1	—	—	1	1	—	—	—	slov.	Hrana in stanovanje v kraju.
14.	Kupšinci drž.	2	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	Hrana in stanovanje v kraju.
15.	Kuzdobljan drž.	3	—	1	—	1	1	2	—	—	—	—	
16.	Mačkovci drž.	2	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	Hrana v kraju.
17.	Markovci drž.	3	—	1	—	1	1	1	1	1	—	—	Hrana v kraju.
18.	Melinci drž.	2	—	1	—	—	1	1	1	1	—	—	Hrana v kraju.
19.	Moščanci drž.	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	
20.	M. Sobota drž.	6	4	—	—	3	1	—	—	—	1	—	Hrana in stanovanje v kraju.
21.	Prosenjakovci drž.	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	madj.	
22.	Radmožanci drž.	2	—	1	—	—	1	1	1	1	—	—	Hrana v kraju
23.	Svetovci drž.	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	slov.	
24.	Sredica drž.	3	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	
25.	Teršanovci drž.	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	
26.	Trdkova drž.	2	—	1	—	—	2	2	—	—	—	—	
27.	Vidonci II. drž.	2	—	1	—	—	2	2	—	—	—	—	
28.	Vučja gomila drž.	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	

Pravilno opremljene prošnje je vlagati do 31. januarja 1923 po predpisani službeni poti na okrajno glavarstvo šolski oddelek v Murski Soboti.

Okrajno glavarstvo šolski oddelek v Murski Soboti,
dne 13. decembra 1922.

Vodja okr. glavarstva:
Lipovšek I. r.

Kateri izmed koleginj ali kolegov bi zamenjal mesto v Ljublj. oz. v najbližji okolici z mestom na osemrazrednici v industrijskem kraju ob železnici. Ugodnosti: prosto stanovanje, kurjava, razsvetljava remuneracije. Naslov pove upravištvo »Učiteljskega Tovariša«.

Črke

za šolske čitalnike

naročite najceneje pri založništvu „FROMOVE STAVNICE“ p. Pesnica pri Mariboru.

250 črk 40 Din.

Štev. 4507 o. š. sv.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

Okrajni šolski svet razpisuje nastopna učna mesta v stalno namestitev:

1. **Dobrepolje,** šestrazrednica z 4 vzporednicami, eno mesto za učitelja in eno mesto za učiteljico.

2. **Kočevje,** šestrazrednica z 12 vzporednicami, mesto za stalnega veroučitelja.

3. **Koprivnik,** trirazrednica, mesto potovalne učiteljice ženskih ročnih del za šole v Koprivniku, Oneku, Ovčjaku, Spodnjem logu in Svetlem potoku.

4. **Onek,** nemška enorazrednica, mesto za učitelja ali učiteljico.

5. **Velike Lašče,** šestrazrednica z 3 vzporednicami, mesto za učiteljico.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo do dne

25. januarja 1923.

po predpisani službeni poti pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 23. decembra 1922.

Dr. Fr. Ogrin, s. r.

Knjigarna Učitelj. tiskarne

v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6 s podružnico v Simon Gregorčičevi ul. 2.

je bogato založena z mladinsko in pedagoško literaturo ter ima v zalogi vse na novo izišle knjige.

SPREJEMA STALNE ODJEMALCE NA VSE SLOVENSKE IN DRUGE KNJIGE.

UČITELJSKA TISKARNA

ima svojo

TVORNICO ZVEZKOV,

ki je največja te vrste v Jugoslaviji. Zvezke prodaja

NA DEBELO IN DROBNO

v vsaki množini na korist

»JUGOSLOVENSKE MATICE«.

Št. 3213/2.

Razpis nadučiteljskih in učiteljskih služb.

Na verskih šolah prekmurskega okraja se vsled odloka višjega šolskega sveta z dne 4. novembra 1922, št. 14776, razpisujejo nastopne nadučiteljske in učiteljske službe v stalno namestitev.

Zapored. št.	Kraj	Značaj šole	Število		Služba se razpiše				Popolno naravno stanovanje	Naturalna soba	Šolski vrt	Učni jezik	Opomnja (hrana in stanovanje)
			prestopnih razredov	vzporednic	za nadučitelja	za učitelja	za učitelja	za učitelja					
1.	Beltinci	r. k.	6	—	1	—	1	3	1	1	1	slov.	Natur. stan. ima le nadučitelja, ako bo kantor.
2.	Bodonci	evang.	2	—	1	—	—	1	1	—	1	—	Hrana in stanov. v kraju.
3.	Bogojina	r. k.	6	—	1	—	2	3	1	1	1	—	Hrana in stanov. v kraju.
4.	Cankova	—	4	—	—	—	1	1	—	—	—	—	Hrana in stanov. v kraju.
5.	Čentiba	—	2	1	—	—	—	1	2	—	1	madj.	
6.	Črensovci	—	2	1	—	—	—	1	—	—	—	slov.	Hrana in stanov. v kraju.
7.	Dobrovnik	—	5	3	1	—	2	3	1	—	1	madj.	Natur. stan. ima le nadučitelja, ako bo kantor.
8.	Dokležovje	—	2	—	1	—	—	1	1	1	1	slov.	
9.	Dolnja Bistrica	—	2	—	1	—	—	1	1	—	1	—	
10.	Fukšinci	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	nemš.	
11.	Gaberje	—	2	—	1	—	—	1	2	—	1	madj.	
12.	Gornja Lendava	—	2	—	1	—	—	1	1	—	1	slov.	Natur. stan. ima le nadučitelja, ako bo kantor.
13.	Gornji Slaveči	evang.	1	—	—	1	—	—	1	—	1	—	
14.	Gornji Lokoš	r. k.	2	—	1	—	—	—	1	—	1	madj.	
15.	Gomilica	—	2	—	1	—	—	1	2	—	1	slov.	
16.	Hotiza	—	2	1	1	—	—	1	2	—	1	—	
17.	Ivanci	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	—	
18.	Ižakovci	—	2	—	1	—	—	1	1	1	1	—	
19.	Juri Sv.	—	2	1	1	—	—	1	1	1	1	—	Natur. stan. ima le nadučitelja, ako bo kantor.
20.	Kančevci	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	—	Natur. stan. ima le nadučitelja, ako bo kantor.
21.	Kapea	—	2	—	1	—	—	1	2	—	1	madj.	
22.	Kobilje	—	2	—	1	—	—	1	2	—	1	slov.	
23.	Križevci	evang.	2	2	1	—	—	1	1	—	1	—	
24.	Lipa	r. k.	2	—	1	—	—	1	2	—	1	—	
25.	Lipovec	—	2	—	1	—	—	1	1	1	1	—	
26.	Martjanci	—	2	—	1	—	—	1	1	1	1	—	Natur. stan. ima le nadučitelja, ako bo kantor.
27.	Moravci	evang.	1	—	—	1	—	—	1	—	1	—	Natur. stan. ima le nadučitelja, ako bo kantor.
28.	Odrauci	r. k.	4	—	1	—	1	2	4	—	1	—	
29.	Pečarovci	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	—	Natur. stan. ima le nadučitelja, ako bo kantor.
30.	Pečarovci	evang.	1	—	—	1	—	—	1	—	1	—	
31.	Petiševci	r. k.	2	—	1	—	—	1	2	—	1	madj.	
32.	Petrovci	evang.	1	—	—	1	—	—	1	—	1	slov.	Natur. stan. ima le nadučitelja, ako bo kantor.
33.	Srednja Bistrica	r. k.	4	—	—	—	1	2	—	—	—	—	
34.	Pertoča	—	3	—	1	—	1	1	2	—	1	—	
35.	Puconci	evang.	2	—	1	—	—	1	1	1	1	—	Natur. stan. ima le nadučitelja, ako bo kantor.
36.	Tišina	r. k.	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	
37.	Trnje	—	2	—	1	—	—	1	2	—	1	—	
38.	Turnišče	—	6	2	1	—	2	—	1	1	1	—	
39.	Velika Poljana	—	3	—	1	—	1	1	1	1	1	—	
40.	Veliki Dolenci	—	2	—	1	—	—	1	1	1	1	—	Natur. stan. ima le nadučitelja, ako bo kantor.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati do 31. januarja 1923, po predpisani službeni poti na zadevni krajni šolski svet (šolski stolec)

Okrajno glavarstvo šolski oddelek v Murski Soboti,
dne 13. decembra 1922.

Vodja okr. glavarstva:
Lipovšek I. r.